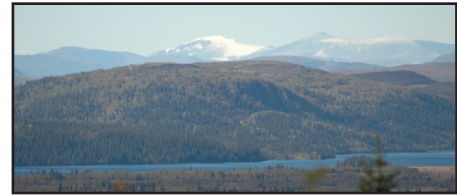

DEL 1

Tilstand, utviklingstrekk og utfordringer – Oppland og embetet

1.1 Utviklingstrekk i Oppland

Oppland er et meget sammensatt fylke. De 26 kommunene er blant annet svært ulike i størrelse, noe spennet mellom Etnedal som den minste med 1400 innbyggere og Gjøvik som den største med 27000 innbyggere illustrerer. Kommunene er inndelt i seks regioner med ulike utfordringer, og fokus på ulike typer saker. I Nord-Gudbrandsdalen og Valdres har nasjonalparkforvaltning og rovvilt-politikk vært viktige saker det siste året, mens en region som Hadeland er opptatt av problemstillinger knyttet til det å ligge nær Oslo, for eksempel pendlerproblematikk og trafikkavvikling/infrastruktur. Reiseliv er generelt en viktig næring. Oppland har et tungt industrimiljø i Gjøvik-regionen, men de fleste kommunene er jord- og skogbrukskommuner, selv om disse næringene utgjør en stadig mindre del av sysselsettingen. I Oppland har alle regioner, med unntak av Gjøvik, hatt en vekst i antall arbeidsplasser. Store avstander preger fylket.

Mens folketilveksten i Norge var på 0,6 % hadde Oppland en nedgang på 0,3 %, i følge Statistisk sentralbyrå. Bare 5 av våre kommuner hadde netto befolkningsøkning, resten hadde nedgang. Befolkningen har lavere utdanning enn landsgjennomsnittet og gjennomsnittsinntekten er lavere i vårt fylke med kr 229.900 mot et landsgjennomsnitt på kr 262.800. Det er grunn til å tro at Oppland oppleves som et godt fylke å bo i. Levekårsindeksen til Statistisk sentralbyrå er basert

på omfanget av sosialhjelpstilfeller, dødelighet, uførepensjon, atferingspenger, voldskriminalitet, arbeidsledige og overgangsstønad. Med alle forbehold om en slik forenklet framstilling, og at det er store forskjeller mellom kommunene, viser indeksen at Oppland scorer bedre enn landsgjennomsnittet (5.0 mot 5.6). Indeksen har også forbedret seg hvert år siden 1999 for Opplands vedkommende.

En sentral utfordring i vårt fylke er å styrke innbyggernes kompetanse, skape utvikling og nye arbeidsplasser for å kunne opprettholde folketallet og bosettingsmønsteret. I alle regioner og på mange nivå jobbes det med disse problemstillingene. Hos fylkesmannen er det spesielt Landbruksavdelingen som jobber nærings- og utviklingsrettet, men fylkesmannen har også et stort engasjement i prosjektet ”Innlandet 2010” – en bredt sammensatt satsing innenfor områdene reiseliv, bioteknologi, bioenergi og industri, kultur- og opplevelsesnæring og informasjonssikkerhet.

Kommunesektoren

Fylkesmannen ser det som svært positivt at hele 20 kommuner fra vårt fylke deltar i KS sine Effektiviseringsnettverk. Vanskelig økonomi til tross, det er påvist forskjeller i kommunenes ressursinnsats på mange tjenesteområder uten at dette nødvendigvis er et uttrykk for bevisste prioriteringer. Det er derfor sunt å sammenlikne seg med andre, og erfare og lære sammen med

andre. Bevisst og kunnskapsbasert bruk av Kostra som et styringsverktøy er etter fylkesmannens oppfatning viktig for at kommunene skal kunne mestre de omstillingskrav sektoren står overfor.

KONTRASTER I OPPLAND

Butikk, Lesja

Jernbanestasjon, Harestua

Etter lokalpressa å dømme kan det virke som om resultatet i Valdres er representativt for stemningen i fylket forøvrig.

Det interkommunale og regionale samarbeidet er godt utviklet i Oppland. Det kan kanskje hevdes at dette samarbeidet skjer innenfor tradisjonelle og litt "ufarlige" områder. Et klart utviklingstrekk i 2004 er en økende bevissthet og vilje til å ta i bruk felles, regionalt baserte IKT-løsninger, noe fylkesmannen har støttet og initiert gjennom bruk av skjønnsmidler til omstilling og modernisering. Fellesløsninger innføres først og fremst i de interne arbeidsprosessene eller for å bygge bro mellom fagmiljøer som er små, sårbare og sitter spredt. Kommunene har så langt i mindre grad anvendt IKT i et interaktivt samspill med innbyggerne, for eksempel gjennom etablering av e-servicetorg. Norge.no sin kvalitetstest av offentlige nettsteder i 2004 viser at bare 6 kommunale hjemmesider i Oppland får en samlet poengsum lik eller bedre enn landsgjennomsnittet. Det er med andre ord et stort forbedrings- og utviklingspotensiale innenfor IKT.

Problemet med spredt kompetanse løses ikke bare med IKT. Et annet utviklingstrekk synes å være fysisk samlokalisering. Noen kommuner har for eksempel etablert felles landbrukskontor og det er en tiltakende tendens å samle fagmiljøer som barnevern, nærings- og miljøarbeid, PP-tjenesten osv.

Kommunestrukturprosjektet er gjennomført på en god måte i KS Oppland sin regi og med den foreskrevne 20 % administrative medvirkning fra fylkesmannen. Prosessen har kommet godt i gang i alle kommuner og avsluttes i begynnelsen av april. Valdresregionen hadde allerede igangsatt en strukturprosess og var klare til en rådgivende folkeavstemming allerede i oktober. På tross av en overveiende positiv holdning administrativt og politisk, endte avstemningen med et klart nei til sammenslåing i tre av fire deltakende kommunene. Prosessene er ikke avsluttet i de andre regionene, men etter lokalpressa å dømme kan det virke som resultatet i Valdres er representativt for

stemningen i fylket for øvrig. Fylkesmannen registrerer at det på tross av et utstrakt interkommunalt samarbeid ikke synes å være ønske om varige strukturendringer, men det må understrekes at denne

prosessen ennå ikke er avsluttet i kommunene.

Fylkesmannen har i samarbeid med kommunene videreutviklet styringsdialogen. I 2004 ble det for første gang gjennomført regionvise møter med kommunene (dvs 2 av møtene ble avholdt seinhøstes 2003). Erfaringene var positive og forbedringspunkter ble avdekket. For øvrig har fylkesmannen hatt løpende kontakt med kommunene gjennom året, både personlig og gjennom avdelingene. Den landsomfattende Brukerundersøkelsen blant landets kommuner ble nøye gjennomgått og analysert i 2004 og ga nyttige innspill til hvordan styringsdialogen og samhandlingen med kommunene kan forbedres. Generelt fikk Fylkesmannen i Oppland et tilfredsstillende resultat og scorer på Resultatindeksen omtrent som landsgjennomsnittet (henholdsvis 68 og 69 poeng).

Med landbrukets viktige posisjon i vårt fylke har fylkesmannen landbruksfaglige regionstillinger ute i samtlige 6 regioner for å ivareta kontakten mot kommunene og næringa.

Det er også grunn til å framheve et godt samarbeid med KS Oppland i 2004. Fylkesmannen har blant annet forsøkt å være en mer aktiv bidragsyter i Effektiviseringsnettverkene og det har også vært et samarbeid på andre områder, som gjennomføring av to konferanser, i tillegg til kommunestrukturprosjektet som allerede er nevnt.

1.2 Fylkesmannsembetet

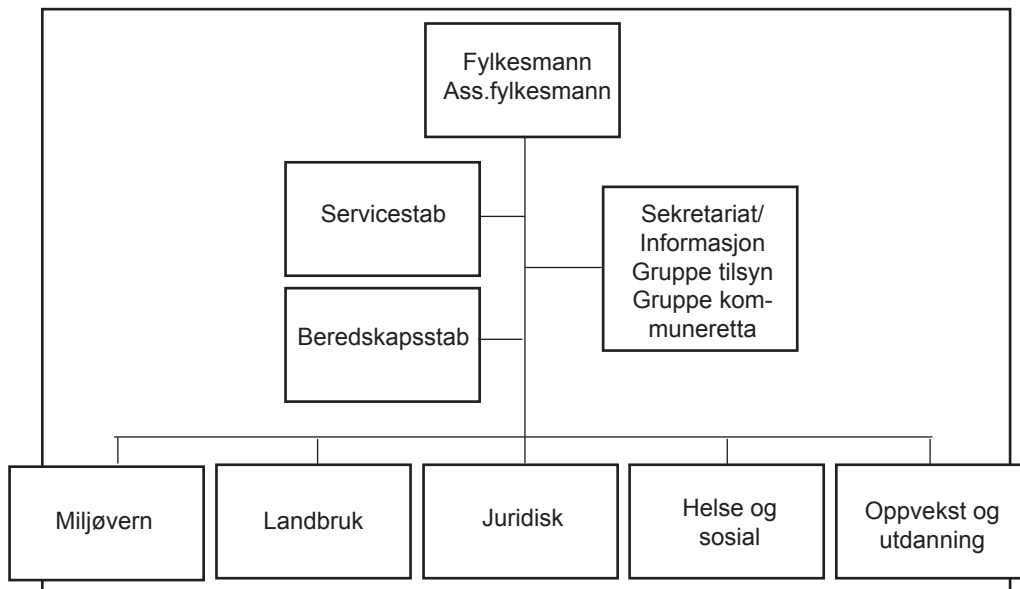
Også fylkesmannsembetet merker at det økonomiske handlingsrommet er strammere, men avdelingene viser god budsjett disiplin og regnskapet er avlagt uten overskridelser av betydning. To tverrfaglig sammensatte strategiske grupper har utarbeidet tiltaksplaner for tilsynsarbeid og øvrig kommuneretta virksomhet. Tilsynsarbeidet ble som følge av dette gjennomført på en mer koordinert måte enn tidligere. I det øvrige kommuneretta arbeidet har det særlig vært fokusert på tiltak som kan fremme tverrfaglig samhandling på tvers av avdelingene. Dette er ikke evaluert.

Fylkesmannen ser det som viktig å styrke medarbeidernes generelle kommunekunnskap og evne til å orientere seg utover eget saksfelt. Ett gjennomført tiltak har vært opprettelsen av "Kommunedatabasen" på intranett. Saksbehandlingstida for ulike saksområder er fastsatt i Serviceerklæringen og overholdes stort sett. Brukerundersøkelsen viser også gjennomgående tilfredshet med saksbehandlingstida, med unntak av forvaltningssaker, herunder plan- og bygningsrett. I løpet av høsten har det vært iverksatt tiltak for å redusere saksbehandlingstiden og embetet vil etter planen ligge innenfor en

gjennomsnittelig saksbehandlingstid på 3 måneder i løpet av 1. kvartal 2005. Det må også nevnes at Oppland er et "hyttefylke", hvilket medfører et uvanlig høyt antall plansaker. Oppfølging av KRDS satsing på omstilling

og modernisering av kommunesektoren har vært nært knyttet opp mot bruken av skjønnsmidler, som tidligere nevnt. Det har vært jobbet med å utvikle embetets hjemmeside, særlig nyhetsdelen, og den forsvarte fortsatt fem stjerner i kvalitetsvurderingen til norge.no som ble gjennomført høsten 2004.

Embetet har ikke gjennomgått større organisasjonsmessige endringer i 2004, men deler av regional stat (Statens kartverk og Skattefogden) har flyttet ut av Statens hus på Lillehammer. På bakgrunn av frigjorte lokaler og de faglige fordelene og nye samhandlingsmuligheter som ligger i å samle alle avdelinger under samme tak, ble det besluttet å flytte Landbruksavdelinga fra Gjøvik til Lillehammer i tråd med Stortingets føringer fra 1991. Saken utløste mye turbulens og førte i tillegg til fokus på internt arbeidsmiljø og ledelse generelt. Selve flyttesaken går nå sin gang. Arbeidsmiljøet ble gjort til tema på egen kompetansedag for alle ansatte i embetet og fulgt opp gjennom mer avdelingsvise prosesser med innleid konsulent. Det ble gitt opplæring i LØFT-metodikken som heretter skal ligge til grunn for videreutviklingen av arbeidsmiljøet. Ledergruppa har et eget lederutviklingsprogram.

2.1 Samordningsoppgaver og kommuneøkonomi

Som det fremkommer av organisasjonsskissen for embetet har Fylkesmannen i Oppland valgt en organisasjonsmodell som tydeliggjør oppdraget med fokus på modernisering og effektivisering av arbeidet ute i kommunene og i embetet. Sekretariatet har i seg to strategiske grupper -Kommuneretta gruppe og Tilsynsgruppe.

Kommuneretta gruppe har som mandat å samordne og utvikle arbeidsoppgaver innenfor områdene planarbeid, økonomi/omstilling og utviklings-/kompetansarbeid. Arbeidet har vært konsentrert om tiltak internt i embetet. Gruppen har utarbeidet to plandokumenter i 2004 med konkrete forslag til samordningstiltak innenfor de skisserte områdene. Noen av tiltakene er iverksatt, men arbeidet er i en tidlig fase. Et sentralt aspekt ved flere av tiltakene er å bygge ned avdelingsbarrierer og utvikle arenaer for tverrfaglig samhandling. For behandling av plansaker er det i tillegg etablert et fast tverrfaglig team. Det arbeides også med å styrke samhandlingen med fylkeskommunen innenfor dette området.

Tilsynsgruppa har som sitt mandat å utarbeide en samordnet tilsynsplan og bidra til modell- og metodikkutvikling. Planen ble førende for tilsynsvirksomheten i 2004 og medvirket til bedre spredning og bortfall av kolliderende tilsyn. Nettbasert tilsynskalender ble tatt i bruk og tilsynsrapporter blir heretter systematisk lagt ut på nettet. Utover dette har Tilsynsgruppas arbeid vært stilt i bero i påvente av Aasland-utvalgets utredning om statlig tilsyn med kommunesektoren.

Kommuneøkonomien har vært et sentralt tema i 2004. Budsjetttrammene, men også en opplevelse av uforutsigbarhet i statens økonomiske politikk overfor kommunene, for eksempel når det gjelder momskompensasjons- ordningen, har blitt kritisert. Fylkesmannen har sjelden opplevd flere spørsmål vedrørende en økonomisk reform enn i dette tilfellet. KS Oppland gjennomførte en spørreundersøkelse blant sine medlemmer som

viste at kommunesektoren manglet 300 mill. for å gå i balanse. ”Ordføreroppørret” i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 hadde sitt utspring i vårt fylke. Fylkesmannen har stor forståelse for kommunenes opplevelse av spriket mellom pålagte oppgaver og økonomiske rammer, men oppfatter likevel ikke situasjonen like dramatisk som det føles i enkelte kommuner. I 2003 var netto driftsresultat for kommunene i Oppland samlet sett bedre enn landsgjennomsnittet med henholdsvis 4.3 % mot 0,5 %. Selv om vi ennå ikke kjenner alle regnskapsresultat for 2004 tyder ingen ting på at antallet Robek-kommuner vil øke. At resultatet for 2004 ble bedre enn kommunene forventet skyldes ikke minst budsjettforliket på slutten av året, der rammetilskuddet ble påplussert som følge av svikt i skatteinntektene. Kommunenes økonomiforvaltning preges dessuten av stor ansvarlighet og Oppland har kun to kommuner i Robek-registeret. Alle kommuner har vedtatt budsjetter i balanse for 2005. Resultater av brukerundersøkelser gjennomført i noen av Effektiviseringsnettverkene tyder også på at innbyggerne er fornøyd med tjenestetilbudet i sine respektive kommuner. Dette til tross så er kommuneøkonomien meget stram og at det kommer meldinger om svikt i tjenestetilbudet som følge av dette.

Kommunenes økonomiforvaltning preges av stor ansvarlighet

2.2 Velferd, helse og personrettet tjenesteyting

Velferd

Fylkesmannen har for siste gang delt ut velferds- og trivselsmidler. Det har til sammen blitt delt ut ca 800 000,- kroner for 2004. På slutten av året kom det mange henvendelser med spørsmål om etablert nyordning.

Tiltaksplan mot fattigdom har medført konferanse om boligsosialt arbeid (sammen med Hedmark) (Det var 120 deltagere, hvorav 18 kommuner i Oppland var representert) Det har videre vært informasjonsvirksomhet knyttet til verktøyet KIS (kartlegging av arbeidsevne i sosialtjenesten) Det var 50 deltakere fra 21 av 26 kommuner.

Helse

Forebyggende helsearbeid: Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland samarbeider om FYSAK. Antallet kommuner i Oppland som er deltakere i dette er økende. Det drives forøvrig også i vårt fylke et utstrakt arbeid rettet mot forebygging av tobakkskader, særlig overfor barn og ungdom. I vårt fylke har mange røykesluttkurs blitt arrangert. I tillegg drives det arbeid for å bedre kosthold og økt mosjonsaktivitet i skolen.

Beredskap/smittevern: Fortsatt mangler mange kommuner beredskapsplaner for helse- og sosialpersonell. Noe bedre er situasjonen mht smittevernplaner, men det er fortsatt mange som ikke har planer som er oppdaterte i forhold til ny smittesituasjon og nye forskrifter. Dette har det vært arbeidet med i 2004, og fylkesmannen mener situasjonen er under bedring.

Helsetjenester /-tilsynserfaringer:

Statlige: Sykehuset innlandet (SIHF) er etablert i Hedmark og Oppland. De to fylkene samarbeider om tilsynet av sykehuset. SIHF har nå også tatt opp i seg mange institusjoner for rusbehandling og etter hvert vil opptreningsinstitusjonene også få avtaler med SIHF. En del problemer med ansvars plassering, kvalitetsarbeid og meldinger om skader.

Kommunale: Ordningen med fastlege ser ut til å

fungere rimelig bra i Oppland. Ingen kommuner har bedt seg fritatt fra ordningen. Når det gjelder legevakt, særlig på dagtid, er dette noe vi vil holde en viss fokus på også i 2005. Flere steder er det nå etablert store legevaktdistrikter på helg og om natta. Imidlertid ser det ut til at mange kommuner sliter med å få prioritert samfunnsmedisinske oppgaver.

Private: Vi har tre private sykehus i Oppland, dvs Revmatismesykehuset, Granheim lungesykehus og Mjøskirurgene. Alle disse tre ser ut til å fungere bra, med få klager.

Personrettet tjenesteyting

Fylkesmannen har ført tilsyn med bruken av tvang mot psykisk utviklingshemmede, både som systemrevisjoner og oppfølging av de enkelte vedtak. Tilstanden i fylket kan stort sett betegnes som tilfredsstillende både ved inngangen og utgangen av året..

Rus: Det er gjennomført 4 systemrevisjoner i 4 kommuner, og det er utført 2 tilsyn i private rusinstitusjoner.

Familievern: Fylkesmannen har tilsett alle våre 4 familievernkontor i 2004. Tilsynet viser at de drives forsvarlig. Klagesakene er fåtallige (3 i 2004).

2.3 Barn, oppvekst og utdanning

Barnehage

I 2004 ble det etablert 225 barnehageplasser for aldersgruppa 1-5 år. Av disse er 208 i ikke-kommunale barnehager. Dekningsprosenten for barn 1-5 år er 71,4 % i Oppland. Det er fortsatt den laveste aldersgruppen, 1-2 år, som har lavest dekningsprosent, 39,6 %. Hovedutfordring for å komme i mål for kommuner som fortsatt ikke har full dekning, knytter seg til politiske prioriteringer i forbindelse med økonomi- og handlingsplan.

Alle kommuner melder om at det arbeides med ulike tiltak og/eller prosjekter for å utvikle barnehagekvaliteten.

Fylkesmannen har tildelt utviklingsmidler høsten 2004 til de regionale nettverkene for å videreføre kvalitetsprosjekter. Det har vært lagt stor vekt på tilrettelegging for utvikling av regionale kommunenettverk i form av dialoggrupper og tildeling av midler til videreføring av kvalitetsarbeidet og nettverks-samarbeidet i regionene. Hver region har selv tatt ansvar for å gjennomføre kompetansekurs for barnehagepersonalet. Det har vært gjennomført tre dialogmøter på fylkesnivå, dvs. møter med representanter fra regionnettverkene og fylkesmannen. Lokale og regionale nettverk for menn i barnehager (MIB) er videreført og videreutviklet og er tildelt midler i 2004.

Fylkesmannen har fulgt opp barnehagereformen gjennom møter med kommunene enkeltvis, regionalt eller på fylkessamlinger, samt løpende veiledning og informasjon både skriftlig og muntlig. Tema på samlinger har vært informasjon og orienteringer vedrørende myndighetsansvar og oppgaver knyttet til nasjonale målsettinger og føringer. I 2004 har det vært gjennomført to konferanser for kommunen som barnehagemyndighet, målgruppa har vært rådmenn, kommunalsjefer og barnehageansvarlig. I tillegg har det i Oppland- og Hedmark fylke blitt arrangert en erfaringskonferanse etter avslutningen av Den gode barnehagen.

Klagebehandling

I 2004 var de samlede antall klagesaker i barnehagesektoren 11, i 2003 var det 0.

Bakgrunnen for klagen er to nye forskrifter som ble vedtatt i 2004; forskrift om likeverdig behandling i forhold til offentlige tilskudd og forskrift om forelderbetaling i barnehager. I disse to forskriftene er det hjemmel for å klage til fylkesmannen.

KLAGER	Medhold	Delvis medhold	Avslag/ avvist	Opphevet	Sum
Kommunalt driftstilskudd			9		9
Forelderbetaling			1		1
Inntak i barnehage			1		1
Sum					11

Barnevern

Det ble i 2004 ført tilsyn med to statlige og fire private institusjoner/tiltak. Samtlige institusjoner, unntatt en, tar imot barn etter lov om barneverntjenester §§ 4-24 og 4-26, og skal etter forskriften Q-0818 ha minimum fire rutinemessige tilsynsbesøk pr. år, og ett tilsyn ved systemrevisjon årlig i hver institusjon. To av institusjonene er godkjent for inntil 32 og 39 beboere, og har flere avdelinger med forholdsvis stor geografisk spredning. Forskriftens krav til antall tilsynsbesøk ved alle institusjonene er oppfylt 100 %.

Videre ble oppdraget fra Barne- og familiedepartementet om systemrevisjoner med kommunenes planarbeid innen lov om barneverntjenester gjennomført i tre kommuner. Fylkesmannen gjennomførte tilsyn i kommunene Sel, Nord-Aurdal og Gjøvik.

Etter barnevernloven § 6-9, første ledd skal en undersøkelse gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfelle kan fristen være seks måneder. Når fylkesmannen blir kjent med fristoverskridelser i kommunen, skal fylkesmannen klargjøre årsaker til disse, og eventuelt gi råd og veiledning for å bidra at fristoversittelser ikke gjentar seg. Dersom dette ikke fører fram kan

fylkesmannen gi kommunen mulkt. Fylkesmannen har i 2004 hatt oppfølging med råd og veiledning i to kommuner.

Fylkesmannen arrangerte i 2004 i alt seks kurs/konferanser som oppfølging av de kommunale barneverntjenestene.

Grunnopplæringen

I tildelingsbrevet for 2004 blir det presisert at hovedtyngden av fylkesmannens oppgaveportefølje på utdanningsområdet skal være tilsyn og tilsynsrelatert saksbehandling. Under hensyn til behovet for å ivareta de øvrige oppgavene har fylkesmannen i Oppland fulgt opp dette.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har deltatt i embetets strategiske gruppe for tilsyn og dessuten drevet intern skolering for å styrke avdelingens metodiske kompetanse. Det er gjennomført tilsyn etter nasjonalt oppdrag mot ressursbruken i skolene. Det er dessuten gjort spørreskjemabasert tilsyn overfor alle kommuner i forhold til praktisering av gratisprinsippet. De fleste kommuner har fått pålegg om å endre sin praksis.

Dessuten er det gjennomført et omfattende tilsyn i seks kommuner når det gjelder § 9a om elevenes skolemiljø, §§ 13 og 14 om skolebasert vurdering og § 8.2 om organiseringen av elevene. Her er det gitt ett pålegg. Med dette har oppvekst- og utdanningsavdelingen gjort nyttig erfaring og utviklet ny praksis på tilsynsområdet.

Fylkesmannens arbeid med implementering av det nasjonale vurderingssystemet har vært et høyt prioritert oppdrag i 2004. Fylkesmannen har informert skoleeierne og har rekruttert og bidratt til skolering av 15 ekspertvurderere. Fylkesmannen har sørget for planlegging og gjennomføring av opplæring for ca. 600 faglærere som har tatt i bruk de nasjonale

prøvene. I Oppland har det ikke vært problemer knyttet til rekrutteringen av ekspertvurderere og det har vært god deltagelse i skoleringen av faglærere. Når det gjelder iverksetting av Skoleporten.no, ble fem kommuner i Oppland engasjert i et pilotprosjekt som ga både Læringscenteret og opplandskommunene nyttig erfaring og kunnskap på et tidlig tidspunkt i forhold til dette arbeidet.

Fylkesmannen har i 2004 videreført den statlige satsingen for å styrke kompetansen og bidra til fortsatt utviklingsarbeid i fylket. Fylkesmannen har orientert og veiledet skoleeiere, behandlet kommunenes kompetanseplaner og tildelt midler iht. retningslinjer og fullmakter. Dessuten har fylkesmannen i Oppland fulgt opp særlige satsinger som "Gi rom for lesing", "Lærende nettverk" og "Verdiprojektet".

Østre Toten kommune kom på andreplass ved tildeling av skoleeierprisen for 2004.

Skoleeierkonferanse
høsten 2004

2.4 Regional planlegging og arealpolitikk

Fylkesmannen har i 2004 behandlet 45 kommune(-del)planer, 325 regulerings-/bebyggelsesplaner. Antallet dispensasjoner fra arealplaner behandlet var 190. Det er i samme tidsrom behandlet 3 konsekvensutredninger etter plan- og bygnings-loven. Antallet plansaker i Oppland må sies å være høyt, sett i forhold til antall kommuner, befolkningsutvikling og sammenliknet med andre fylker. Grunnen til dette er i første rekke at Oppland er landets største fylke med hensyn til hyttebygging.

Fylkesmannen har i året som har gått lagt stor vekt på formidling av statlig politikk, både gjennom kurs og konferanser for kommunene, i møter med den enkelte kommune og i høringsuttalelser til planer. Fylkesmannen har i 2004, sammen med Oppland fylkeskommune og KS Oppland, arrangert 4 regionvise samlinger for planutvalg og administrasjon i kommunene. Tema for konferansene var i det vesentlige formidling av statlig politikk, med vektlegging av aktuelle problemstillinger i den enkelte region. Fylkesmannen har også etter initiativ fra Miljøverndepartementet, medvirket til en samling for kommunene i Hedmark og Oppland hvor det ble informert om endringene i plan- og bygningsloven og hvilke utviklingsmuligheter den gir. Alle disse arrangementene hadde svært god oppslutning og ble godt mottatt. Arealplanmøtet, som arrangeres en gang i måneden, er en viktig arena for samordning av statlig politikk. Der deltar foruten fylkesmannen også Statens vegvesen, NVE Jernbaneverket og andre berørte statlige etater samt fylkeskommunen.

Både på samlinger og i uttalelser til enkeltsaker har fylkesmannen siste året satt økt fokus på samfunnsikkerhet og folkehelse. Det påses også at barn og unges interesser er ivaretatt i planleggingen. Alle fagavdelinger hos fylkesmannen deltar i ukentlige, interne planmøter.

De fleste kommunene har gjennomført registrering av biologisk mangfold. I sine planuttalelser bruker fylkesmannen registreringene for å unngå nedbygging av områder som er viktige for det biologiske mangfoldet, spesielt hensynet til villreinens område.

I et hytte- og reiselivsfylke som Oppland er friluftinteressene særlig viktige. Fylkesmannen har lagt stor vekt på å unngå fragmentering av viktige friluftsområder, sikre tilgjengelighet til vann og vassdrag og hindre nedbygging av strandsona. Det blir også lagt vekt på å sikre grønt korridorer i utbyggingsområder og friluftsområder rundt byer og tettsteder. Fylkesmannen har også lagt vekt på prinsippene nedfelt i St.meld. nr. 23 (2001-2002) når det gjelder utvikling av byer og tettsteder, og har gått til innsigelse mot en kommuneplan med henvisning til bl.a. disse. Det er også reist innsigelse hvor det har vært tale om nedbygging av verdifull dyrket mark.

Fylkesmannen har i 2004 deltatt aktivt i utarbeiding av ny fylkesplan for Oppland, bl.a. ved deltakelse i arbeidsgrupper. Likedan har fylkesmannen bidratt i utarbeidelse av fylkesdelplan for lokalisering av varehandel.

Fylkesmannen har lagt stor vekt på å unngå fragmentering av viktige friluftsområder.

2.5 Naturressursforvaltning – miljø og landbruk

Nasjonalparkforvaltning

Alle planene som ligger i nasjonalparkplanen er startet opp, og kort status er følgende:

Reinheimen: Forslag til verneplan ble sendt på høring sommeren 2004. Høringsfristen for kommunene er under prosessen blitt utsatt til 1.02.05.

Ormtjernkampen: Verneplanarbeidet for utvidelse av Ormtjernkampen startet opp i 2004 og fortsetter i 2005.

Breheimen: Verneplanarbeidet så vidt startet opp i 2004, da i et samarbeid med fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Jotunheimen: Revisjon av forvaltningsplanen startet opp i 2004

Rondane nasjonalpark: I slutten av august ble Dovre nasjonalpark og nye Rondane nasjonalpark offisielt åpnet av statsminister Kjell Magne Bondevik og miljøvernminister Knut Arild Hareide. Dovre nasjonalpark er den 21. nasjonalparken som er opprettet i Norge, mens Rondane nasjonalpark, som nå ble utvidet, var landets første nasjonalpark fra 1962.

Forslag til plan for naturrestaurering av

Hjerkin: har vært på høring i 2004 og høringsuttalelsene er oppsummert og oversendt DN i oktober 2004.

Kartlegging av sårbare områder i nasjonalparkene i Oppland, i forhold til økt ferdsel, ble startet opp i 2004. Kartleggingen forventes å bli et viktig verktøy i forvaltningssammenheng i de nærmeste årene.

Utvidet skogvern

Fylkesmannen har gjennomført gitte oppdrag med utvidet skogvern i 16 områder, henhold til oppsatte frister. Makeskitearealer er skaffet for det ene området der dette har vært aktuelt (Gullenhaugen). Det arbeides med å framskaffe nye arealer i forbindelse med aktuelle nye fredninger (Skjellingshovde og områder for frivillig vern).

Proessen på arealer tilhørende Statsskog er fulgt opp i henhold til krav og frister fra DN. Utarbeidelse av selve verneforslaget er startet opp. I

forbindelse med frivillig vern av skog er en rekke møter med skogeiere, skogeierforeninger og kommuner gjennomført. Det vil bli arbeidet videre med et forslag til frivillig vern fra Norges Skogeierforbund.

Kartlegging av biologisk mangfold

I Oppland er samtlige kommuner i gang med kartlegging av biologisk mangfold. Status er følgende:

- Ved årsskiftet var kvalitetssikrede data fra 5 av 26 kommuner oversendt til DN og Naturbasen
- Totalt 9 kommuner har så langt levert data tasset til fylkesmannen og 22 kommuner har levert nye viltdata.

Fylkesmannen vil intensivere arbeidet med innsamling og kvalitetssikring av kommunale datasett i 2005, men gjennomgang og kvalitetssikring av data er svært tidkrevende.

Vanninfo

Fylkesmannen fikk i 2003 midler fra DN for å legge inn data om fersksvannslokaliteter i VannInfo, og dette arbeidet ble slutført i 2004. Det er kun lagt inn data fra eksisterende kilder. Prioriterte data for innlegging har vært forekomster av fersksvannsorganismer, data vedrørende inngrep, tiltak, miljøgifter og litteraturreferanser.

Miljøgifter

Oppland har lite industri og har dermed relativt få utfordringer med miljøgifter og farlig avfall. De to siste årene har imidlertid forurensningene med bromerte flammehemmere (BFH) i Mjøsa vist at det ikke nødvendigvis er tung industribelastning som gir alvorlige forurensningsproblemer. Vi har deltatt i en regional aksjon rettet mot industrien rundt Mjøsa med fokus på BFH.

Et par større enkeltsaker

- Opprydding på skytebanen på Kanthaugen i Lillehammer ble videreført, og de mest forurensa massene er fjernet. Det er foretatt ny kartlegging av restforurensninger.
- Det er ryddet opp i to lokaliteter med oljeforurenset grunn i Lillehammer (Søre Ål skole og nedlagt tankanlegg eid av Esso).

Kontroll og tilsyn

Fylkesmannen har deltatt i følgende tre landsomfattende kontrollaksjoner i 2004:

- Kontroll av mottaksplasser for farlig avfall der 20 mottak ble kontrollert
- Kontroll med omsetning av impregnert trevirke (CCA) hos 11 forhandlere
- Kontroll av 6 bedrifter som driver med overflatebehandling.

Fylkesmannen har revidert tillatelsene for bilvrakplassene og har besøkt alle plasser.

Tilsyn er blitt utført av tre kommuner (Vågå, Dovre og Jevnaker) i form av en en-dags forenklet systemrevisjon hvor fokus ble satt på avløp og internkontroll.

Grunnforurensning

I Grunnforurensningsprosjekt 2005 har fylkesmannen ansvaret for å nå mål i seks enkelt-prosjekter (såkalte B-liste saker). Disse sakene gjelder gamle kommunale fyllinger og kommunene har fått pålegg om nødvendige undersøkelser. To av sakene er ferdig rapportert (B-liste målet er nådd). De fire gjenstående sakene er ferdig undersøkt og arbeidet med sluttrapportene pågår. B-liste målene vil være nådd i løpet av 1.halvår 2005.

Et 2-dagers kurs i grunnforurensning for kommuner og andre interesserte ble holdt okt. 2004, i samarbeid med Miljøringen. 28 deltakere.

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Oppland

Programmet er vedtatt etter en brei prosess og i samråd med faglaga i jordbruket. Tilskuddsordningene i miljøprogrammet tar sikte på følgende:

- styrke seterdrift og beitebruk
- drift av brattlendte og biologisk viktige jordbruksarealer
- minske forurensning ved redusert jordarbeiding og bruk av fangvekster og grasdekke på erosjonsutsatt areal.

Fylkesmannen har gitt bidrag til prosjektet "Stølsriket Valdres" for å utvikle Valdres-regionen som "varemerke" basert på bl.a. seterkultur og miljøvennlig landbruk. I 2004 er arbeidet med verdivurdering og ei mer detaljert avgrensning av nasjonalt viktige kulturlandskap også igangsatt.

Stølsriket
Valdres

2.6 Utvikling og verdiskaping

Fem prosent av matvareomsetningen i Oppland kan kobles til lokale matprodusenter, noe som inspirerer til videre matsatsing.

Fylkesmannen har gjennomført og deltatt i forskjellige tiltak innenfor utvikling og verdiskaping knyttet til jord- og skogbruk, for å få fram ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i garden sine ressurser. Det er gjennomført tiltak både innen matproduksjon, bioenergi/tre, turisme/utmark og grøn omsorg.

Matproduksjon

En undersøkelse viser at 5 % av matvareomsetningen i Oppland kan kobles til lokale matprodusenter, noe som inspirerer til videre matsatsing: Videreføring av igangsette prosjekt/satsinger både for hele fylket og for deler av fylket (Småskala mat i Oppland, God Mat i Gudbrandsdalen II). Arbeid med nye satsinger (Matbørsen 2005, Kvalitetsprodukt fra fjellregionen som del av EU-programmet Interreg III C). Er med å etablere Bondens Marked.

Bioenergi

Opplever at det er økt interesse fra landbruket. Seks anlegg ("bondevarmekonsept") har fått støtte. Flere har søkt støtte til og gjennomført forprosjekt med tanke på videreføring.

Verdiskapingsprogrammet for tre

Opplever økt interesse fra virksomheter som foretaker tømmer/tre. To virksomheter innen bygg har fått støtte til produktutvikling. Fem nye prosjekt er under utarbeiding.

Turisme/utmark

Oppland er et stort reiselivsfylke, og videreutvikling skjer bl.a. ved at samarbeid med Norsk Bygdeturisme og Norsk Gardsmat er videreføres. Nytt prosjekt i gang i Sør-Gudbrandsdal med turisme og utmark blant satsingsområda. Tilrettelegging av norsk deltaking på Grüne Woche i Berlin. Har tatt del i arbeidet med å lage et profileringshefte for landbruket ("Bønder viser vei i Oppland"). Deltar

i Nasjonalparksatsinga, i Team Reiseliv (et nettverk i regi av fylkeskommunen), og i arbeidet med å revitalisere pilegrimsleden.

Grønn omsorg

Høgskolestudiet "Grønn omsorg – gården som ressurs for aktivitet og opptrening" er sett i gang på Høgskolen i Gjøvik. Tre regioner driv eige satsing.

Tiltakene er i stor grad gjennomført i samarbeid med andre, som Oppland fylkeskommune, Innovasjon Norge, kommuner/regioner, høgskolemiljø, forskningsmiljø, offentlige institusjoner, private virksomheter, faglag og andre organisasjoner i landbruket m. fl. Fylkesmannen rolle i samarbeidet har vært initiativtaker/pådriver, samarbeidspart eller støttespiller på anna vis.

Kontakten mot regionene/kommunene er godt tatt vare på gjennom regionstillinger. Alle seks regionene er dekket med regionstilling som tek aktivt del i det regionale utviklingsarbeidet, ofte knytt til partnerskapsavtale mellom regionene og fylkeskommunen.

Fylkesmannen har utarbeidet mål og strategier for næringsutvikling i landbruket, og det er utarbeidet et regionalt miljøprogram for Oppland. Gjennom disse to dokumentene er det lagt et godt grunnlag for videre arbeid med utvikling og verdiskaping.

Valdres og Nord-Gudbrandsdal har fått tildelt regionvise bygdeutviklingsmiddel for å styrke regional utvikling. Dette er en forsøksordning som starta i 2004 og varer i fire år.

2.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Situasjon årsskiftet 2003-04

I løpet av valgperioden 1999-2003 gjennomførte fylkesmannen en krisehåndteringsøvelse i hver kommune, bare et fåtall av kommunene gjennomførte øvelser i egen regi. Beredskapstilsyn ble gjenopptatt i 2003 etter å ha vært nedprioritert til fordel for krisehåndteringsøvelser en periode. Oppland var første i landet til å nå 100 % gjennomføring av kommunale risiko- og sårbarhetsanalyser. Analysene ble utarbeidet i tidsrommet 1994-98 og er modne for revisjon. Alle kommunale planer som sendes fylkesmannen til uttalelse, blir vurdert ut fra hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap. I samarbeid med DSB gjennomførte fylkesmannen i 2003 et beredskapsprosjekt der de 6 kommunene i region Nord-Gudbrandsdal deltok. Prosjektrapporten ble distribuert til kommunene og DSB i 2004.

Prioriteringer 2004

Heving av kommunenes krisehåndteringskompetanse hadde høyeste prioritet. Fylkesmannen initierte et to års forsøk med en ny øvelsesmodell. Kommunene er inndelt i par og gjennomfører krisehåndteringsøvelser for hverandre. Prøveordningen vil bli evaluert når kommunene har erfaring fra begge rollene.

Situasjon årsskiftet 2004-05

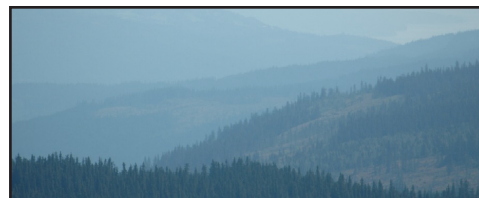
Det ble avviklet 10 krisehåndteringsøvelser etter den nye modellen. Det ble gjennomført beredskapstilsyn i 6 kommuner. I fjor var det 4 kommuner som reviderte sine risiko- og sårbarhetsanalyser. Det er inngått avtale om at en medarbeider ved Oppland sivilforsvarsdistrikt skal ha en ukentlig arbeidsdag i fylkesmannens beredskapsstab.

Fiktive førstesider etter ulike lokale kriseøvelser.

Punktene i del 3 følger i hovedsak den kronologiske rekkefølgen i det elektронiske embetsoppdraget der det er bedt om tilbakemelding i årsrapporten sortert etter oppdragsdepartement. Tilbakemelding innenfor Utdannings- og forskningsdepartementets område er plassert inn etter "de øvrige" oppdragene. Tilbakemeldingen på dette området følger inndelingen i resultatområder slik de er gitt i vedlegg til oppdragsbrev 2004 – resultatområder.

Miljøverndepartementet

Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold

01.2 Kartlegging av biologisk mangfold

I Oppland er samtlige kommuner i gang med kartlegging av biologisk mangfold. Status er følgende:

- Ved årsskiftet var kvalitetssikrede data fra 5 av 26 kommuner oversendt til DN og Naturbasen.
- Totalt 9 kommuner har så langt levert datasett til fylkesmannen og 22 kommuner har levert nye viltdata.

Fylkesmannen vil intensivere arbeidet med innsamling og kvalitetssikring av kommunale datasett i 2005, men gjennomgang og kvalitetssikring av data er svært tidkrevende.

Vanninfo: Fylkesmannen fikk i 2003 midler fra DN for å legge inn data om ferskvannslokaliteter i VannInfo, og dette arbeidet ble slutført i 2004. Det er kun lagt inn data fra eksisterende kilder. Prioriterte data for innlegging har vært forekomster av ferskvannsorganismer, data vedrørende inngrep, tiltak, miljøgifter og litteraturreferanser.”

Landbruksdepartementet

Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk.

Landbruket er en svært viktig næring i Oppland. Sysselsettinga i primærproduksjonen i jord- og skogbruk utgjør hele 8,3 % av den totale sysselsettingen. Det er imidlertid store regionvise forskjeller. I Nord-Gudbrandsdal og Valdres utgjør sysselsettinga en vesentlig større andel, helt opp mot 25 % i enkelte kommuner, mens andelen i Gjøvik- og Hadelandsregionen er vesentlig lavere. Dette innebærer at dersom Oppland skal lykkes i sitt utviklingsarbeid, må landbruket være en aktiv partner og deltaker. Valdres og Nord-Gudbrandsdal startet forsøket med interkommunale BU-midler i 2004. Til sammen disponerer de 2 regionene ca

40 % av fylkets BU-midler. Hovedhensikten med disse 2 forsøkene er at kommunene i de to regionene skal ta et større ansvar for egen utvikling på landbruksområdet ved også ha ansvar for virkemiddelbruken. De 2 regionene har i løpet av året utviklet egne strategier for bruken av midlene basert på egne fortrinn og utfordringer. Fylkesmannens landbruksavdeling har regionale medarbeidere i alle fylkets 6 regioner. Disse deltar aktivt i strategiutforming og gjennomføring av prioriterte tiltak på landbruksområdet i egen region. Mange av disse tiltakene inngår i regionens partnerskapsavtale med fylkeskommunen.

Fylkesmannen har i løpet av høsten utarbeidet strategier for landbruksbasert næringsutvikling og desentralisering av fylkesvise BU-midler. Arbeidet er inndelt i to faser. Innen fristen 3. des. hadde vi ferdigstilt en situasjonsanalyse for landbruket i Oppland, samt utformet hovedmål med tilhørende delmål og hovedstrategier for å nå de oppsatte mål. I løpet av 2005 vil disse hovedstrategiene bli spisset ytterligere. Hovedaktørene på fylkesnivå og regionnivå (Oppland fylkeskommune, Innovasjon Norge, Oppland og de 6 regionene) vil bli utfordret på egne prioriteringer mellom og innen de valgte hovedsatsingsområdene.

21.2 Skogbruk

Nedenfor følger en tiltaksvis rapportering:

Tilskudd til miljøtiltak i skog

Kommunene har hatt store vanskeligheter med å budsjettere hva som var behovet for tilskudd til miljøtiltak i skog. Det er gitt store friheter for tilskuddsordningen i den nye forskriften. Fylkesmannen har signalisert et ønske om at den gamle beregningsmåten for tilskudd burde følges, og det ble i de aller fleste tilfeller gjort for 2004. Det er utbetalt tilskudd til 199 miljøfigurer fordelt på 72 eiendommer. Erfaring viser at prosessen med miljøregistrering og utvelgelse har tatt lenger tid enn først antatt, og at tilskuddsøknadene derfor er blitt noe forsinket.

I forbindelse med at Valdres og Nord-Gudbrandsdal søkte om forsøk med interkommunale BU-midler, var Fylkesmannen en aktiv pådriver, medspiller og faglig veileder for de to regionene i søkerprosessen.

Taubane og hest

Til taubanedrift ble det utbetalt ca 350.000 kroner. Budsjettert beløp til taubanedrift etter en plan utarbeidet i samarbeid med kommunene og skogeierforeningene var noe høyere. Dette skyldes at det ble svikt i produksjonen for den helårsdrevne tunge banen. Det var 10 søkere på taubanetilskudd og 3 søkere med hestedrift. Det ble i alt utbetalt tilskudd på drift av 5901 m³ med taubane og 383 m³ med hestedrift. Tilskuddet var fra kr. 50 pr m³ til kr 75 pr. m³ uavhengig av vinsjelengde (taubanetrekk). Taubanedriftene ble utført i Gudbrandsdalen og lokale sagbruk ytet et tilskudd på kr. 20 pr m³ sagtømmer.

Kvalitetsfremmende skogkulturtiltak

Alle kommunene hadde tilskudd til kvalitetsfremmende skogkulturtiltak. Fra Fylkesmannen ble det poengtert at skogavgift med skattefordel burde være bærebjelken virkemiddelordningen til dette formålet., og de fleste kommuner har bygget på dette. De fleste kommunene har hatt en tilskuddsats på 30 %, med en variasjon fra 35-50%. Det var bare et mindretall av kommunene som klarte å nå sine måltall for kvalitetsfremmende skogkulturtiltak. Av tilskuddene til skogkultur er kr. 326.000 brukt til aktivitetsprosjekter.

Førstegangstynning

Tilskuddene til dette formålet er utbetalt i meget beskjedent omfang til kvalitetsfremmende tiltak i furu og løvbestand. I alt er det utbetalt tilskudd til 368 daa fordelt på 18 søknader.

Skogsveger

Det ble i alt ferdigstilt 33 veganlegg i 2004 der de fleste anleggene gjaldt ombygging. Kommunene har i stor grad videreført tidligere tilskuddsprofil i fylket. Gjennomsnittlig kostnad pr. meter ombygging av veg var kr. 221. Traktorveger klasse 7 og 8 hadde en gjennomsnittlig kostnad på kr. 51 pr meter.

Vegplanleggerordningen i Oppland videreføres, men med redusert aktivitet (ca 8 månedesverk i året).

Skogbruksplanlegging

Oppland ble tildelt 5,1 mill

kroner. Midlene ble i sin helhet fordelt på takstprosjekter i 10 kommuner, hvor det er flere mindre MIS-prosjekter som avsluttes. Det er brukt 3,9 mill. kroner på områdetakst og 1,2 mill kroner på MIS-registreringer. Fortsatt er det behov for relativt mye tilskuddsmidler til Oppland for at vi skal komme videre med nye takstprosjekter, sjøl om kostnadene reduseres vesentlig i de enkelte prosjektene.

21.3 Bygde- og næringsutvikling.

Samarbeidet med fylkeskommunen har ikke vært av samme omfang og kvalitet som tidligere, det har vært arbeidet for å bedre dette. Fylkeskommunen har fått en klar rolle som ”motor” i næringsutviklingsarbeidet (utenom landbruk) i fylket. Fylkesmannen på sin side har fått en tilsvarende rolle på landbruksområdet. Skal vi klare å opprettholde livskraftige bygder i Oppland i framtida er det helt avgjørende at Fylkesmannen har et konstruktivt og forpliktende samarbeid med de øvrige som driver næringsutviklingsarbeid i fylket.

Landbruksavdelingens faglige samarbeid med kommuner og regioner har i hovedsak fortsatt som tidligere. Avdelingen har presentert et omfattende tilbud av kurs, seminarer, markdager og lignende overfor kommunene. Det er utstrakt direkte kontakt mellom våre fagpersoner og landbruksforvaltningen i kommunene. I forbindelse med at Valdres og Nord-Gudbrandsdal søkte om forsøk med interkommunale BU-midler, var Fylkesmannen en aktiv pådriver, medspiller og faglig veileder for de to regionene i søkerprosessen. Landbruksavdelingen medvirket også i utarbeiding av lokale forskrifter og ved utforming av forvaltningsrutiner.

Samarbeidet med Innovasjon Norge har ikke fungert helt optimalt. Dette skyldes litt uklarhet om ansvar – og rollefordeling mellom fylkesmannen og Innovasjon Norge i tillegg til organisatoriske endringer hos begge parter. Det er inngått samarbeidsavtale. Dialogen er god og med faste møtepunkter som nå er avtalt vil samarbeidet utvikles videre i 2005.

Fylkesmannens landbruksavdeling har utviklet en god dialog et godt samarbeid med Mattilsynet. På et møte sist høst gikk vi gjennom de oppgavene der både fylkesmannen og Mattilsynet er involvert og avklarte ansvars- og rollefordeling.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Oppland benytter Verdiskapingsprogrammet for Mat aktivt. Bakgrunnen er blant annet landbruksavdelingens satsing på lokal matproduksjon gjennom flere år. Avdelingen har hatt god dialog og et godt samarbeid med Innovasjon Norge på dette området. Avdelingen mottar svært mange henvendelser fra gardbrukere og andre prosjektsøkere om ordningene innen bygdeutviklingsmidler og midler fra verdiskapingsprogrammene. På den måten kan landbruksavdelingen være en aktiv veileder overfor prosjektsøkerne. Det er gitt støtte til 10-12 prosjekter på til sammen godt og vel 4. mill kroner i oppland i 2004.

Når det gjelder verdiskapingsprogrammet for tre er det i Oppland finansiert to prosjekter:

- Byggesystem basert på rundtømmer og firkant
- Forprosjekt Massivtre

I disse to prosjektene er det samarbeid mellom en rekke aktører, hvorav Fylkesmannen i Oppland er en av samarbeidspartnerne.

Når det gjelder Bioenergiprogrammet er det gitt tilskudd til i underkant av 10 forstudier, 2 forprosjekter, 4 investeringer og et prosjekt vedrørende biodiesel. Også her er Fylkesmannen inne som en av flere samarbeidspartnere.

Miljøtiltak i landbruket

22.1 Kulturlandskap, biologisk mangfold med mer

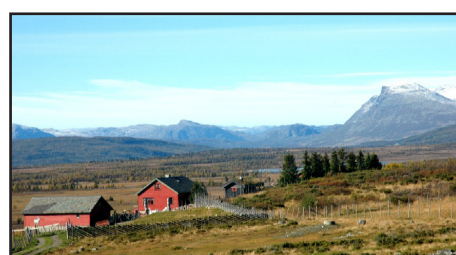
Fylkesmannen i Oppland har i Regionalt miljøprogram gitt en oversikt over miljøutfordringene i Oppland både når det gjelder biologisk mangfold og kulturlandskap. Vi viser til denne. På bakgrunn av de utfordringene vi har på disse områdene har vi satt opp følgende hovedmål og delmål for det framtidige arbeidet på dette området:

Hovedmål

Bevare og utvikle miljøverdier i jordbrukets kulturlandskap innenfor rammene av dagens driftsmåter i jordbruket og som ressurs for allmennhet og lokal næringsutvikling.

Ut fra dette hovedmålet og de utfordringene som er beskrevet i kapittel 3 i Regionalt miljøprogram har vi satt opp følgende delmål:

- Opprettholde setermiljøer og aktiv seterdrift.
- Aktiv bruk, skjøtsel og evt. restaurering av verdifull beitemark i innmark og utmark.
- Opprettholde naturelementer og marginale

Stølsvidda

jordbruksarealer som er viktige for landskapsopplevelse og kulturmiljø.

- Vedlikeholde og reetablere utsatte leveområder for naturlig dyre- og planteliv knyttet til kulturlandskapet.
- Redusere avgang/forfall av kulturminner og vernverdige bygninger.

Med utgangspunkt i disse delmålene har vi utformet strategier og økonomiske virkemidler som vi i større og mindre grad mener vil bidra til å oppfylle delmålene ovenfor.

Da miljøplan på det enkelte bruk ble innført i 2003 ble det gjennom kommunevise møter gitt en bred og grundig introduksjon av dette tiltaket. I 2004 har Fylkesmannen fulgt opp dette arbeidet ved å utgi en brosjyre om miljøplan som ble sendt alle gardbrukerne i fylket i februar/mars. I tillegg til dette kan det nevnes at forsøksringene har videreført arbeidet med miljøplanråd. Forsøksringene har videre arrangert kortere miljøplankurs som et supplement til miljøplanråd. Kommunene har vært hjelpelige med kart til brukerne.

22.2 Tiltak for å redusere forurensinger

Fylkesmannen har gjennom arbeidet med regionalt miljøprogram foretatt en grundig vurdering av de utfordringene fylket står overfor på forurensingsområdet. Følgende områder er vurdert:

- Utfordringer knyttet til erosjon og arealavrenning
- Utfordringer knyttet til punktutslipp og avfall
- Utfordringer knyttet til avfall
- Utfordringer knyttet til vatningsvatn

For å få størst mulig effekt av de tiltakene som settes inn vil innsatsen først og fremst bli rettet mot de vassdragene som har den største forurensingsbelastning.

I og med at kommunene har fått et langt større ansvar på forurensingsområdet både gjennom lovverket og ved at de disponerer økonomiske virkemidler. Gjennom ulike tiltak (kurs, møter, markdager og lignende) har landbruksavdelingen formidlet kompetanse til kommunene for å mestre de nye oppgavene. Så langt er det bare et fåtall av kommunene som har prioritert denne oppgaven i særlig grad.

Forsøksringene motiveres til å gjøre en aktiv innsats på forurensingsområdet ved at landbruksavdelingen stiller informasjonsmidler til rådighet for storskalaforsøk, markdager m.m.

Når det gjelder endret jordarbeiding som er det

viktigste tiltaket mot erosjon og arealavrenning, har Oppland en andel på ca 50 % av åpenåkerarealet i stubb.

22.3 Miljøprogram og miljøplan.

Allerede forsommeren 2002 startet fylkesmannens landbruksavdeling arbeidet med å kartlegge miljøutfordringene med 4 regionmøter med kommunal landbruks- og miljøforvaltning. Utfordringene som er presentert i miljøprogrammet er basert mye på innspill fra denne møterunden og skriftlige tilbakemeldinger fra kommuner og organisasjoner i ettertid.

Etter samråd med faglaga ble det valgt en ganske enkel prosjektmodell for arbeidet med regionalt miljøprogram. Det ble nedsatt ei styringsgruppe på 4 personer bestående av landbruksdirektør, miljøvernansjef, 1 representant fra Oppland Bondelag og en representant for Oppland Bonde- og småbrukarlag. I tillegg til styringsgruppa ble det etablert en referansegruppe som bestod av representanter for fylkesmannens landbruks- og miljøvernnavdeling, kommunal landbruksforvaltning, faglaga i landbruket, forsøksringene i fylket og oppland fylkeskommune. Sekretariatet har vært ved fylkesmannens landbruksavdeling.

22.4 Økologisk landbruk

Fylkesmennes landbruksavdelinger i Hedmark og Oppland er i full gang med revidering av vår felles handlingsplan for økologisk landbruk. Den reviderte planen vil bli ferdigstilt i løpet av første halvår 2005. Når det gjelder oversikt over gjennomførte tiltak i 2004 vises det til rapport innsendt til SLF. Økologisk areal og areal i karens utgjør nå i underkant av 4 % av det totale jordbruksarealet i fylket.

22.5 Tre og miljø

Her henvises det til det som er skrevet under 21.2 – Skogbruk

Ressurs- og eiendomspolitikk

23.1 Samfunnsplanlegging

Alle kommuner i Oppland har arealdeler til kommuneplaner eller er dekket av kommunedelplaner. Rulleringen av planene skjer i noe varierende grad. Det skjer oftere en rullering av kommunedelplaner enn hele arealdelen. Dette har delvis sin bakgrunn

Hyttebygging, Hafjell

i hvor det er press på arealene. I Oppland skjer det en omfattende hyttebygging og dette er områder det blir laget egne kommunedelplaner for.

For å få gode løsninger i forbindelse med arealplaner etter plan- og bygningsloven er det viktig at en er aktiv i planprosesser, og at en har ressurser til å følge

opp planarbeidet. På grunn av ressursknapphet blir ikke dette arbeidet tilfredstillende fulgt opp fra landbruksavdelingens side. Heller ikke når det gjelder verneplanarbeid har vi ressurser til å kunne gjøre en tilfredstillende jobb.

Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter.

I forbindelse med oppgaveoverføringen til kommunene har Fylkesmannens landbruksavdeling et forsterket fokus på rollen som kompetansesenter overfor kommunene. Så langt de økonomiske og personellmessige ressurser har strukket til er det gjennom et nokså omfattende opplæringstilbud overfor kommunene formidlet nasjonal landbrukspolitikk. I tillegg til to dagers landbruksfaglig samling for kommunene, har avdelingen arrangert to perspektivdager med temaer om

henholdsvis næringsutvikling og samarbeid i landbruket. I tillegg til dette har vi arrangert en rekke kurs, møter og markdager. Den kanskje viktigste kompetanseoverføringen skjer kontinuerlig via telefon, e-post og fylkesmannens hjemmeside.

25.2 Landbrukspolitisk dialog med kommunene

Dialogen med kommunene i forhold til oppgaveoverføringen fra 1.1.2004, startet allerede sommeren 2003 i form av brev om de forestående endringene. På vår landbruksfaglige samling for kommunene i oktober samme år ble det fulgt opp blant ved at representanter for LD ga en bred orientering om oppgaveoverføringen. Senere på høsten arrangerte fylkesmannen 4 regionale samlinger for kommunens ledelse og landbruksforvaltningen i kommunene hvor det mer i detalj ble orientert om de ulike ordningene som skulle overføres til kommunene.

Som underlag for fordeling av økonomiske midler ble kommunene bedt om å utarbeide en forenklet tiltaksstrategi og handlingsplan etter en mal utarbeidet ved landbruksavdelingen.

Landbruksavdelingen har tydelig signalisert til kommunene Fylkesmannens tilbud om å følge opp kommunene med faglig bistand. Overføring av virkemidler til kommunene har også vært tema på samlinger i 2004 der samspillet og sammenhengen mellom regionalt miljøprogram og de kommuneretta midlene har vært dagsorden.

Det har i løpet av 2004 vært noe dialog med flere av kommunene om både de juridiske og økonomiske virkemidlene som ble overført fra 1/1-04. Spesielt har det vært en svært tett dialog når det gjelder freda og verneverdige bygninger fordi kompetansen i kommunene er dårlig på dette området. Når det gjelder andre kulturlandskapstiltak og tiltak for å begrense forurensingen fra landbruket har det også vært en god dialog med flere av kommunene.

Når det gjelder de juridiske virkemidlene er

problemet at de kommunene som vil praktisere sin "egen landbrukspolitikk" av naturlige grunner ikke tar kontakt med Fylkesmannen. På grunn av at disse kommunene stort sett sier ja til det meste får vi heller ikke klagesaker fra disse kommunene. Via avisoppslag eller ad omveier får avdelingen kjennskap til behandlingen av enkeltsaker og slik kan innlede en dialog med disse kommunene.

25.3 Miljøvirkemidlene i jordbruket og de økonomiske virkemidlene i skogbruket

Fordelingen av de økonomiske virkemidlene til kommunene ble for 2004 gjort på grunnlag av historiske data og den enkelte kommunes handlingsplan og tiltaksstrategi. I og med at 2004 var et overgangsår, ble det ved fordelingen lagt betydelig vekt på de historiske data og noe mindre vekt på handlingsplan/tiltaksstrategi som kommunene utarbeidet. Kommunene ble imidlertid orientert om at midlene for 2005 i stor grad ville bli aktivitetsbasert. Det innebærer at en fra og med 2005 i langt sterkere grad vil vektlegge kommunenes flerårige tiltaksstrategi og handlingsplan ved fordeling av midler.

I to av Opplands regioner er det etablert felles landbrukskontor. Det medførte at kommunene i disse regionene fikk en felles tildeling av midler.

Barne- og familie- departementet

Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Det er for fylkesmannen noe uklart om fylkesmannen skal hente tallene ut fra ephorte, eller om departementet gjør det selv. Fylkesmannen kan uansett opplyse at det i 2004 ble behandlet 503 separasjoner og 397 skilsmisser.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen behandlet 24 saker

”
Familievernkontorenes medarbeidere syntes å ha gjennomgående god kjennskap til det aktuelle lovverk og praktiserer dette tilnærmet likt.

44 Familievern

Rapport for tilsyn med familievernkontorene 2004.

Fylkesmannens tilsynsansvar

Fylkesmannen har i medhold av lov om familievernkontorer § 3 og retningslinjer for fylkesmannens tilsyn med familievernkontorene av 29. mars 1999, ansvar for å føre tilsyn med virksomheten ved familievernkontorene i fylket. Fylkesmannen skal påse at lover og regelverk blir fulgt, og har rett til innsyn i nødvendige dokumenter i forbindelse med utøvingen av tilsynsoppgaven. Fylkesmannen har taushetsplikt etter reglene i lov om familievernkontorer § 5.

Gjennomføring tilsynsbesøkene

Tilsynene ble gjennomført med anmeldt tilsynsbesøk av to representanter fra fylkesmannens Helse- og sosialavdelingen ved hvert av fylkets 4 kontorer. Tilsynet hadde en samtale med kontorets leder om situasjonen ved kontoret generelt, deretter en fellessamtale med de øvrige medarbeiderne som hadde anledning til å delta.

Følgende forhåndsmeldte tema ble tatt opp:

- Generelt om gjeldende lover og regelverk
- Spesielt om meklingsoppgavene etter endret lovverk.
- Kapasitet og tilgjengelighet

Etter det enkelte tilsynsbesøk ble det utarbeidet en rapport som er oversendt Barne-, ungdoms- og familieetaten, Region øst i kopi.

Klager

Fylkesmannen har mottatt 3 skriftelige klager fra publikum på familievernkontorene i 2004. Muntlige henvendelser har blitt besvart fortløpende.

Fylkesmannens oppfølging og generelle vurdering av familievernet i Oppland.

Familievernkantorenes medarbeidere syntes å ha gjennomgående god kjennskap til det aktuelle lovverk og praktiserer dette tilnærmet likt.

Bemanningssituasjonen ved kontorene virker alminnelig god og kontorenes kapasitet synes tilfredsstillende både i forhold til familierapi og til meklingsarbeidet.

Fylkesmannen har inntrykk av at meklingsaker og krisesaker prioriteres ved samtlige kontor og at ventetiden for meklingsaker i stor grad overholdes.

I tillegg til tilsynsbesøkene ved samtlige 4 kontorer, er familievernkantorene fulgt opp gjennom en dagskonferanse våren 2004, hvor tema var endringer i lov om barn og foreldre. Høsten 2004 ble det i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, arrangert todagers fagkonferanse for familievernkantorene og meklerne i de to fylkene med aktuelle fagrelaterte tema.

Barnevern

45.2 Fritak for taushetsplikt

12 saker er behandlet

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Ingen aktivitet å rapportere

46 Foreldreveiledning

Det har ikke vært gjennomført spesiell aktivitet fra fylkesmannens side på området.

47 Gjeldsrådgivning

Fylkesmannen avviklet i mai 2004 et to-dagers kurs for økonomirådgivere i Hedmark og Oppland. Kurset ble arrangert i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Kommunenes Sentralforbund,

Oppland. (jf. brev til SHD av 5. august 2004).

48 Likestilling

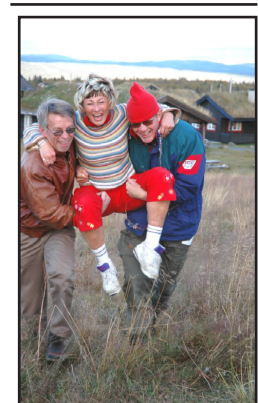
Internt i embetet

Det har vært gjennomført en kartlegging i embetet som viser en fordeling på kjønn i forhold til de respektive stillingskategorier. På avdelingsdirektør/stabsjefsnivå er det en balansert fordeling mellom kjønnene. Ikke uventet kan man si at det er en overrepresentasjon av menn på saksbehandler I, rådgiver/prosjektleder og seniorstillinger, mens det for saksbehandler II/ kontor og renhold/kantine er en overrepresentasjon av kvinner. Tar man utgangspunkt i gjennomsnittlig lønnsnivå for henholdsvis kvinner/menn viser oversikten at det er forskjeller i avlønningen mellom kjønnene. Dette er en kjensgjerning som embetet ikke var klar over og disse skjevhetene vil bli søkt utjevnet gjennom de lokale lønnsoppgjørene. Videre vil fylkesmannen ha en gjennomgang av stillingsvurderingssystemet i embetet med tanke på en bedre harmonisering mellom stillingsgruppene.

Type stilling	Antall kvinner	Antall menn	Gj.snitt ltr kvinner	Gj.snitt ltr menn
Avd.dir/stabssjef	4	4	63,50	63,75
Seniorstillinger	4	10	57,25	56,80
Rådgiver/prosjektleder	13	16	47,23	50,30
Saksbehandler I	16	34	44,38	46,06
Saksbehandler II/kontor	21	3	33,90	33,33
Renhold/kantine	6	0	28,17	0
Totalt ansatte	64	67		

Oversikten på neste side viser fordeling på deltidsstillinger innenfor de enkelte stillingskategorier. Som det fremkommer av tabellen finner vi en overvekt av kvinner i deltidsstillinger innenfor saksbehandler I/saksbehandler II/kontor og renhold/kantine. Dette er en fordeling som forventet. I rekrutteringssammenheng vil vi ha fokus på en bedre balanse mellom kjønnene. Dette gjelder både innenfor de enkelte stillingsgrupper men også internt i de enkelte avdelinger. Den totale fordelingen mellom kjønnene i embetet synes tilfredsstillende.

Type stilling	Antall kvinner	Antall kvinner deltid	Antall menn	Antall menn deltid
Avd.dir/stabssjef	4	0	4	0
Seniorstillinger	4	0	10	0
Rådgiver/prosjektleder	13	5	16	1
Saksbehandler I	16	8	34	3
Saksbehandler II/kontor	21	9	3	2
Renhold/kantine	6	5	0	0
Totalt ansatte	64	27	67	6

Fra embetets velferdstur

Sykefraværsoversikt for 4. kvartal 2004

	Antall ansatt	Fravær 1-3 dager	Fravær 4-16 dager	Fravær o. 16 dager	Fravær o. 8 uker	%-vis fordeling
Heltid menn	58	18	1	1	0	2,3
Heltid kvinner	39	16	0	7	3	12,8
Deltid menn	9	4	0	0	0	1,5
Deltid kvinner	30	9	0	0	1	6,9
Sum	136	47	1	8	4	6,3

Som det fremkommer av oversikten så er det langtidssykefraværet som er med på å trekke opp det gjennomsnittelige sykefraværet og her er kvinnene overrepresentert. Fylkesmannsembetet har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv (IA-avtale). Som en del av dette arbeidet skal det utarbeides en handlingsplan med blant annet fokus på å redusere sykefravær.

Utenfor embetet

På politikkområdene er det lite uttalt likestillingspolitikk, med unntak av kommuneloven og prøving av om kommunene følger pålegg om 40 % representasjon. Fylkesmannen har ikke av eget tiltak sjekket dette. Det synes imidlertid å forekomme sjelden.

I henhold til Indeks 2004 – Innlandet - er kvinnerepresentasjonen i noen kommunestyre som følger:

Kommune	Prosentvis representasjon
Lesja	47,6
Lillehammer	44,7
Nord-Fron	44,0
Vestre Toten	41,9
Dovre, Etnedal, Lom	41,2
Øyer	32,0
Sør-Fron	31,6
Gausdal	30,4
Øystre Slidre	28,6
Sør-Aurdal	20,0
Gjennomsnitt for alle kommuner i Oppland	36,8

Embetet har behandlet en sak vedrørende likestilling etter fjelloven. I det tilfellet faller loven mellom ”to stoler” og er ikke regulert når det gjelder likestilling. Fylkesmannen anmodet derfor kommunen om å legge til grunn en 40 % regel, men hadde ikke hjemmel til å omgjøre kommunens vedtak.

På andre politikkområder, er fylkesmannens holdning at like saker skal behandles likt uavhengig av kjønn.

Fylkesmannen har ikke foretatt noen gjennomgang

av tilskuddsordninger og lignende som innebærer skjønnsmessig vurdering av hvilke tiltak som skal få midler, for å se hvordan dette faller ut i forhold til kjønn. Det hadde imidlertid vært interessant og embetet vil forsøke å gjøre dette til neste årsrapport.

Justis- og politidepartementet

51.1 Stiftelser

Behandlede saker i 2004

Type sak	Antall
Søknader om omdanning	6
Omdanningssaker som gjelder oppløsning	8
Klassifiseringsvedtak	9
Regnskap gjennomgått og kontrollert	147
Gjennom som gav grunnlag for nærmere kontroll av stiftelsens forvaltning	0
Stiftelser som er vurdert gransket/foreta nærmere undersøkelser om styret forvaltning	0
Registrering av diverse endringer	64
Antall saker totalt	264

51.5 Tomtefestlov

Ingen saker behandlet

54 Samordning ved kriser og krig

Ajourføringen av fylkesmannens kriseplan er på det nærmeste fullført. Det ble ikke holdt øvelse for ledergruppa eller krisestaben i 2004. Sivilt beredskapssystem er ikke vedlikeholdt, i påvente av nye retningslinjer/direktiver. Det ble gjennomført to møter i Fylkesberedskapsrådet, høstmøtet var en øvelse i regi av DSB. Fylkesmannen deltok i to møter i Lokal sikkerhetsnemnd HV 05.

Kultur- og kirke departementet

56 Trossamfunn

Tilskudd utbetalt i henhold til gjeldende regler.

58 Lov om helligdager og helligdagsfred

Det er behandlet 5 saker i 2004

Kommunal- og regional- departementet

Samordning og omstilling

61.1 Samordning

Det tverrfaglige kommuneretta arbeidet er organisert gjennom to strategiske grupper (Kommuneretta gruppe og Tilsynsgruppe). Det ble igangsatt en evaluering av denne organiseringen på slutten av året. I hovedtrekk tilsier erfaringene at strukturen blir videreført, men med noen justeringer.

Kommuneretta gruppe har som mandat å samordne og utvikle arbeidsoppgaver innenfor områdene planarbeid, økonomi/omstilling og utviklings-/kompetansarbeid. Arbeidet har vært konsentrert om tiltak internt i embetet. Gruppa har

utarbeidet to plandokumenter i 2004 med konkrete forslag til samordningstiltak innenfor de skisserte områdene. Noen av tiltakene er iverksatt, men arbeidet er i en tidlig fase. Et sentralt aspekt ved flere av tiltakene er å bygge ned avdelingsbarrierer og utvikle arenaer for tverrfaglig samhandling.

For behandling av plansaker er det i tillegg etablert et fast tverrfaglig team. Det arbeides også med å styrke samhandlingen med fylkeskommunen innenfor dette området.

Tilsynsgruppa har som sitt mandat å utarbeide en samordnet tilsynsplan og bidra til modell- og metodikkutvikling. Planen ble førende for tilsynsvirkningen i 2004 og medvirket til bedre spredning og bortfall av kolliderende tilsyn. Nettbasert tilsynskalender ble tatt i bruk og tilsynsrapporter blir heretter systematisk lagt ut på nettet. Utover dette har Tilsynsgruppas arbeid vært stilt i bero i påvente av Aasland-utvalgets utredning om statlig tilsyn med kommunesektoren.

I tråd med Tildelingsbrevet 2004 mener fylkes-

mannen det er viktig å styrke statsforvaltningens kunnskaper om kommunenes virksomhet og rolle. God kommunekunnskap blant de ansatte er også viktig for samordningsarbeidet. Et konkret tiltak i 2004 var opprettelsen av ”Kommunedatabasen” på intranett – en faktabasert presentasjon av hver kommune i Oppland. Det legges også stor vekt på presentasjoner av nyheter fra avdelingenes virksomhet på fylkesmannens intranett- og internettside.

Fylkesmannen har lagt mye arbeid, både internt og eksternt, i å bearbeide, analysere og spre kunnskap om resultatene av Brukerundersøkelsen som ble gjennomført i kommunene i 2003, og arrangerte blant annet et møte med de to mest fornøyde og de to minst fornøyde kommunene for å diskutere mulige forbedringsområder. Embetet fikk for øvrig et tilfredsstillende resultat i denne undersøkelsen.

61.2 Omstilling i kommunene

Omstillingsarbeidet har blitt drevet i henhold til den planen som ble oversendt KRD i februar 2004. Her ble følgende hovedinnsatsområder utpekt:

- Modernisering av kommunene med vekt på regionalt og interkommunalt samarbeid
- Intern organisering, samordning og kompetanseutvikling i forhold til fylkesmannens kommuneretta virksomhet, herunder vårt forhold til regional stat, fylkeskommunen m.m.
- Kommunestrukturprosjektet i KS regi.

Rådgiverstilling (100 %) for omstilling og modernisering av kommunesektoren ble eksternt besatt fra 01.02.04. Stillingen er direkte underlagt embetsledelsen. De to strategiske gruppene har i en viss grad fungert som referansegrupper i forhold til omstillings- og moderniseringsarbeidet innenfor sine områder.

I tillegg har en annen ansatt vært tilknyttet KS kommunestrukturprosjektet med 20 % stilling. Fylkesmannen personlig har sittet i styringsgruppa for kommunestrukturprosjektet.

Mange kommuner i Oppland driver et kontinuerlig omstillingsarbeid, særlig som følge av de økonomiske rammebetingelsene.

Det drives et utstrakt interkommunalt samarbeid, først og fremst innenfor de tradisjonelle samarbeidsområdene.

Fylkesmannen har bevisst valgt å være varsom

med å involvere seg i kommunale omstillingsprosesser, med mindre kommunene selv har bedt om det. Selve rådgiver/veilederfunksjonen som tilligger den nyopprettede stillingen ble mindre etterspurt fra kommunenes side enn forventet. 9 av 26 kommuner har tatt slik kontakt og blitt fulgt opp. Rådgiver har i tillegg deltatt på diverse møter og arrangement, både internt og eksternt, og orientert mer generelt om regjeringens program for omstilling og modernisering av offentlig sektor.

Det viktigste virkemiddelet i omstillingsarbeidet har vært bruken av 12.8 mill i tilbakeholdte skjønnsmidler som var øremerket omstillings- og moderniseringsprosjekter i kommuner og regioner. Ved hjelp av disse midlene er det igangsatt et omfattende omstillings- og moderniseringsarbeid ute i kommunene. Av 71 søknader ble 31 innvilget. 3.6 mill ble tildelt enkeltstående kommuneprosjekter. Hovedvekten ble imidlertid lagt på forpliktende interkommunale/regionale prosjekter. 9.2 mill. ble fordelt innen denne kategorien, derav 6 mill. til IKT-relaterte prosjekter. Etter fylkesmannens oppfatning er det innenfor dette feltet omstillingsarbeidet i størst grad har bidratt til nytenkning. Fylkesmannen har blant annet medvirket til at en av våre regioner ble plukket ut i SH-direktoratets store fyrtårnsatsing innenfor elektronisk samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

Fylkesmannen har lagt mye arbeid i å bearbeide, analysere og spre kunnskap om resultatene av Brukerundersøkelsen.

Kommunene i Oppland (kommunedatabasen)

Dette er en oversikt over kommunene i Oppland, med nøkkeltall, faktaopplysninger og hvordan fylkesmannen har kontakt med dem.

LILLEHAMMER

GJØVIK

DOVRE

LESJA

SKJÅK

LOM

Litt av "kommunedatabasen".

Samarbeidet med KS Oppland har vært godt. Foruten kommunestrukturprosjektet pekte KOSTRA og kommuneøkonomi generelt seg ut som viktige områder i 2004. Fylkesmannen har derfor engasjert seg sterkere i Effektiviseringsnettverkene i vårt fylke. Fylkesmannens konferanse i forbindelse med Kommuneproposisjonen og KS sin årlige høstkonferanse i Oppland ble arrangert i samarbeid mellom partene.

Det er etablert en egen nettside for omstilling og modernisering av kommunesektoren. Hovedvekten er lagt på å presentere de ulike skjønnsmiddelprosjektene.

Oppland har bare to Robek-kommuner. Begge har lagt fram tilfredsstillende planer og arbeider målrettet for å komme ut av situasjonen. Ytterligere tiltak fra fylkesmannens side har ikke vært ansett for nødvendig.

Det interne omstillingsarbeidet har i hovedsak vært ivaretatt gjennom deltakelse i de kommuneretta gruppene og deres planprosesser, eller i direkte dialog med avdelingene.

62.1 - Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

I løpet av 2004 ble kommunenes vedtak om årsregnskapet for 2003, årsbudsjett 2004 og vedtatte økonomiplaner kontrollert i forhold til Register om betinget kontroll (ROBEK). Gjennomgangen i 2004 ga ikke grunnlag for endringer i registret for Opplands vedkommende. Dette innebærer at det var to ROBEK-kommuner i Oppland både ved inngangen og utgangen av året.

Fylkesmannen har i 2004 gjennomført lovlighetskontroll av vedtak om årsbudsjett i to kommuner (ROBEK-kommuner). Vedtakene ble ikke opphevet.

Det har vært gjennomført egne møter med ROBEK-kommunene, og de har ellers vært fulgt opp spesielt fra fylkesmannens side.

Fylkesmannen behandlet i 2004 3 lånevedtak som alle ble godkjent.

Når det gjelder garantivedtak behandlet fylkesmannen i 2004 8 saker hvorav alle ble godkjent.

Ingen vedtak om økonomiplaner ble tatt opp til lovlighetskontroll i 2004.

62.2 - Økonomiforvaltning – veiledning

Det har vært gjennomført egne møter med de to ROBEK-kommunene i fylket, og de har ellers vært fulgt opp spesielt fra fylkesmannens side.

Fylkesmannen har prioritert ressurser til veiledning tilknyttet KOSTRA i 2004. Dette gjelder både i forhold til rapportering og bruk av KOSTRA-data. I forhold til rapporteringen har kommunene fått oppgitt kontaktpersoner tilknyttet de ulike rapporteringsskjemaene. Bruk av KOSTRA-data som beslutningsstøtte har vært et hovedtema på 2 regionssamlinger som fylkesmannen har gjennomført for kommunene i 2004. Det har også vært deltakelse fra fylkesmannen i arbeid i effektiviseringsnettverk som er etablert i fylket.

Våren 2004 ble det gjennomført et prosjektarbeid ved embetet med formål å foreslå en kommunebase til bruk for fylkesmannens ansatte. Denne basen ble gjort tilgjengelig på fylkesmannens intranett ultimo 2004. Hoveddelen av basen består av utvalgte KOSTRA-data. Målsettingen er å gi ansatte med kommuneretta oppgaver en felles helhetsforståelse av økonomi- og tjenesteproduksjon mv. i den enkelte kommune.

Fra embetets side har det vært gitt veiledning og blitt informert om kommuneproposisjonen,

kommuneopplegget i statsbudsjettet og om inntektssystemet. Fylkesmannen har i den sammenheng blant annet deltatt med innlegg på kom-munesamling i regi av KS-Oppland den 15.10.04. Fylkesmannen arrangerte selv en samling for kommunene med tema tilknyttet kommunepropo-sisjonen den 14.05.04.

Fylkesmannen har fordelt en restpott av skjønns-midler for 2004, og fordelt mesteparten av skjønnsrammen for 2005. Fylkesmannens ulike fagenheter har vært involvert i arbeidet. Restpotten av 2004-rammen utgjorde 12,8 mill. kroner og ble i hovedsak fordelt til omstillings- og utviklingstiltak med spesiell vekt på inter-kommunale prosjekter. For 2005 har fylkes-mannen holdt igjen 12,4 mill. kroner av skjønns-potten til omstillings- og utviklingsprosjekter. Prosessen relatert til fordelingen av disse midlene ble startet opp i 2004. Det er sendt ut skriftlig informasjon og lagt ut informasjon på fylkesman-nens hjemmeside. Det er lagt opp til en egen søknadsprosedyre tilknyttet dette arbeidet.

63.1 Kommunalrett

Det er ikke behandlet saker om lovlighetskontroll i 2004

63.2 Valglov

Det er ikke avholdt veiledningskonferanse i 2004.

64 Forvaltningsrett og offentlighetsloven i forhold til kommunesektoren

2 saker behandlet i 2004.

65.1 Kommunestruktur

Fylkesmannen deltar aktivt i pågående kommune-strukturprosjekt. Det er ikke behandlet saker etter inndelingsloven.

66.1 Klagesaker etter plan- og bygningsloven

Klagesaker hvor fylkesmannen har truffet vedtak	Antall
a) Innkomne saker	33
b) Hvor mange vedtak ble truffet	38
c) Hvor mange av underinstansens vedtak ble stadfestet fullt ut evt delvis	30

Hva var fylkesmannens behandlingstid på klagesakene for rapporteringsåret	Antall uker
a) Lengste	58
b) Gjennomsnitt	19

Gjenstående saker pr. 31.12	Antall
a) Hvor mange saker gjenstod til behandling pr. 31.12	11

Merknader 66.1

En del saker gjelder oppføring av fritidsbe-byggelse. I en del saker er det problemstillinger etter pbl.§ 70 – avstand, tap av utsikt mm.

66.2 – Ekspropriasjonssaker

Saker hvor fylkesmannen har truffet vedtak	Antall
a) Innkomne saker	4 hvorav 1 trukket
b) Hvor mange vedtak har fylkesmannen truffet som førsteinstans	4 hvorav 2 er forhåndstilr.
c) Hvor mange vedtak har fylkesmannen truffet som klageinstans	0
d) Hvor mange av underinstansenes vedtak ble stadfestet fullt ut, evt delvis	-

Hva var fylkesmannens behandlingstid på sakene hvor det var truffet vedtak i rapporteringsåret?	Antall uker
a) Lengste	11
b) Gjennomsnitt	10

Gjenstående saker pr. 31.12?	Antall
Hvor mange saker gjenstod til behandling pr. 31.12?	2

Merknader 66.2 – Gjenstående saker

Den ene saken som gjenstår er innkommet i 2003 – står ubehandlet da kommunene har bedt oss vente med sikte på en frivillig løsning.

Byggesaker og 66.2

Rapportering iht systematisk sammenligning

66.3 Oppløsning av borettslag

Ingen saker

Det er ikke meldt om vanskeligheter med å dekke allmenntilleggslegeoppgaver i 2004.

71.9 Helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger

Bekjentgjort i forkant av Helsetilsynets

67.1 Statsborgersaker

23 saker er behandlet i 2004. 20 av disse var saker hvor vilkår var oppfylt, 3 saker hvor vilkår ikke var oppfylt.

67.3 Introduksjonsordningen

Ingen klagesaker

Helse- og sosialdepartementet

Folkehelsearbeid

71.2 Smittevern

Arbeidet med smittevernplan for Sykehuset Innlandet (SIHF) og kommunene fortsetter i samarbeid med Helsetilsynet. Særskilt rapport fra hver fylkeskonferanse om smittevern. Smittevernkonferanse 5.-6. mai 2004 gjennomført sammen med Shdir og SIHF med god deltagelse fra kommunehelsetjenesten.

71.3 Miljørettet helsevern

Det har vært gjennomført omfattende rådgivning i forhold til kommunene. Feltet synes å bli svekket i kommunene. I løpet av 2004 har det vært en klagesak.

71.5 Ernæring og fysisk aktivitet

Regnskaps- og avvikrapport per 31.12. er oversendt

Gjennomførte tiltak i fylket fremkommer av regnskapsoversending.

71.6 Tobakk

Regnskaps- og avvikrapport per 31.12. er oversendt.

Gjennomførte tiltak i fylket fremkommer av regnskapsoversendingen.

71.7 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Ingen aktivitet å rapportere.

71.8 Svangerskapsomsorgen

Ingen aktivitet å rapportere.

landsomfattende tilsyn til alle kommuner, tatt opp i konferansesammenheng og i rådgiving i flere kanaler. Veilederen er svak på flere punkter og bør revideres, bla er det fravær av flyktningerrettslige koblinger. Uklare rettighetsformuleringer og formuleringer om forbehold om behandlingsrettigheter svekker veilederens autoritet. Inntrykk av at mange har satt seg inn i den og at den er delvis implementert. Egen oversending til SH-dir om erfaringene sendes SH-dir i mars 2005

71.14 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Regnskaps- og avvikrapport per 31.12. er oversendt.

72.2 Allmennlegetjenesten, fastlegeordningen

Det er ikke meldt om vanskeligheter med å dekke allmenntilleggslegeoppgaver i 2004. Ingen kommuner har fått suspensjon fra ordningen, men det har vært noen problemer i 2-3 kommuner. Disse problemene er løst lokalt.

72.3 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Ingen enkeltsaker behandlet, men det har vært gitt veiledning pr. telefon ved behov. Det vil bli gjennomført tilsyn ved begge fengslene i fylket i løpet av 2005.

73.1 Tvungen undersøkelse

Én klagesak som senere er trukket. Det har vært noe rådgivning.

73.2 Behandling uten eget samtykke

Det har vært totalt 17 klagesaker 2004, hvorav 2 fikk medhold i klagen, resten ble avvist.

74.5 Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

Det har vært svært mye løpende veiledning/rådgivning til kommunene. Det har ikke vært kapasitet i 2004 til å gjennomføre kursopplegg – dette vil bli prioritert i 2005. Vurderinger av klagesaker på rettighetsområdene rett til helsehjelp/sosiale tjenester viser fremdeles forbedringspotensial mht. saksbehandlingsstandard.

75.3 Kompetanseutvikling og formidlingstiltak – generelt

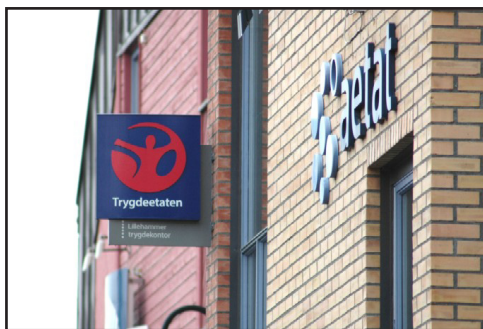
Det vises til resultatområdene nedenfor. Økonomi-rapport er oversendt tidligere. Det er ingen prøveprosjekt vedr samordning mellom A-etat, trygdeetaten og sosialtjenesten i fylket. Slik fylkesmannen ser det, viser sosialtjenesten i kommunen likevel mye interesser for arbeidet og de problemstillingene dette bygger på. Nesten alle lederne oppgir at de har jevnlig møter med ledere av trygdekontoret og A-etat (jf. Rs I – 32/97 fra Sosial – og helsedepartementet).

Flere kommuner ble i 2004 med i SAVIS - prosjektet (samordning av virkemidler innen sysselsetting-spolitikken).

75.4 Kompetanseutvikling i sosialtjenesten

Flertallet av kommunene i fylket deltar i regionvise ”faglig fora for sosialtjenesten”. Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til noen av disse møte- og opplæringstiltakene, - samordnet med midler og søknadsprosedyrer på resultatområde 73.6, 76.2 og 77.6.

For lederne i sosialtjenesten har fylkesmannen arrangert 2 dagsmøter. Tema har bl a vært bruk av Kostra - tall, ny lovgivning ift behandling/omsorg for rusmiddelmissbrukere og NOU 2004:13 - Rattsø-utvalgets innstilling.

Samordning...

75.5 Tiltaksplan mot fattigdom

I samarbeid med direktoratets prosjektgruppe ble det arrangert kurs om bruk av KIS-verktøyet (kartlegging av arbeidsevne i sosialtjenesten) i tilknytning til sosialleder-samling høsten 2004. 21 av de 26 kommunene deltok med

til sammen 50 deltagere. Vi kjenner imidlertid ikke til om det er kommuner som har tatt i bruk verktøyet.

Konferanse om boligsosialt arbeid ble arrangert i samarbeid med Husbanken og fylkesmannen i Hedmark med til sammen 120 deltagere. 18 av kommunene i Oppland var representert. Foruten hovedinnlegg ble det holdt 4 parallelle seminarer, bl a om økonomisk rådgivning og planlegging av boliger for rusmiddelmissbrukere.

12 av kommunene i Oppland (med 63 % av innbyggerne) har utarbeidet boligsosiale planer. Det vises ellers til resultatområde 47 vedr. økonomisk rådgivning.

75.6 Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten

Sosialtjenesten i kommunene er orientert via møter som nevnt i 75.4. I styringsgruppa for SAVIS-prosjektet sitter representant fra fylkesmannen i Hedmark også på vegne av Oppland. Enkelte data rundt sosialtjenesten ble samlet inn på vegne av direktoratet våren 2004.

76.2 Rusmiddelarbeid

Gjennomgang av status og iverksatte tiltak. Øst-Norsk kompetansesenter (ØKS) og fylkesmennene i Hedmark og Oppland arrangerte en dagskonferanse om rusreformen i februar 2004. Målgruppe: ansatte i kommunene, private institusjoner og spesialisthelsetjenesten i Hedmark og Oppland. 320 deltagere.

”Rusforum Innlandet” – et møtested for representanter fra kommunene, spesialisthelse-tjenesten (poliklinisk og i institusjon), brukerne og private institusjoner er etablert med sikte på halvårlige møter. Fylkesmennene sitter i arbeidsgruppa som forbereder og leder møtene sammen med ØKS.

Som avslutning på fylkesmennenes opplæringsprogram rundt langtids rusmiddelmissbrukere, har vi arrangert en 2 - dagers konferanse sammen med fylkesmannen i Hedmark og ØKS. Tema: Samarbeid. Målgruppe: (hovedsakelig) ansatte i kommunene. Ca 140 deltagere.

Det er opprettet 7 lokale nettverk og arenaer for utveksling av kunnskap/erfaring -”rusforum”. Ett av disse (for 3 kommuner) er ikke i drift, de øvrige har hatt 1- 4 møter. Noen har lagt opp til ”møteserier” som har blitt lagt inn i kommunens opplæringsplaner, og har søkt om kompetansemidler fra fylkesmannen. Jf. resultatområde 75.4.

Fylkesmannen i Oppland sitter i referansegruppa for et interkommunalt rusprosjekt i Nord-Gudbrandsdal. Prosjektet setter fokus både på behandling og forebyggende arbeid.

77.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten
Bistått med rådgivning til Telemedisinprosjekter for Nord-Gudbrandsdalen (på Otta) og Valdres (på Fagernes), og ellers på forespørsel.

77.4 Sosial og helsemessig beredskap
Omtales i årsrapporten. Arbeides videre med kommunene i samarbeid med Htil sentralt (som har direkte tilsynsansvar).

78.3 Lov om transplantasjon
Ingen saker innkommet eller behandlet.

78.4 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt
Ingen saker i 2004.

78.6 Særfradrag

Rådgivning i møte med Ligningskontorene førte til en økning i antall saker i 2004 (fra tidligere snitt på ca. 15-20/år) til totalt 40.

78.8 Pasientjournaler

Ingen saker i 2004.

78.10 Ambulanser og utrykningskjøretøy

Nedgang i antall saker - 3 godkjenninger av ambulanse i 2004, mot 6 i 2003.

Fylkesmannen fant å måtte gi 22 kommuner pålegg om å sørge for at gratisprinsippet ble fulgt i skolene.

Utdannings- og forsknings- departementet

Tilsyn, kontroll og klagesaker

Tilsyn

Fylkesmannen i Oppland gjennomførte i 2004 todagers tilsyn med grunnsopplæringen i seks kommuner med to tilsynsteam á tre personer. Det ble ført tilsyn med internkontrollsystem og informasjonsplikt vedrørende elevene sitt skolemiljø, jf opplæringsloven §§ 9a - 4 og 9a – 6, skolebasert vurdering, jf opplæringsloven §§ 13 – 10 og 14 og forskrift til opplæringsloven

§ 2-1 jf § 2-2 og om organisering av elevane, jf opplæringsloven § 8-2. Én kommune fikk pålegg om å påse at skolene

i kommunen driver internkontroll mht elevenes skolemiljø, jf opplæringsloven § 9 a-4 og opplæringsloven §§ 13-10 jf 14-1 tredje ledd. Ellers fant ikke fylkesmannen grunnlag for å gi pålegg.

Våren 2004 ble det gjennomført tilsyn etter § 8-2 i opplæringsloven basert på registrerte årstimer og elever i Grunnskolestatistikken (GSI) for skoleåret 2003/04. Ni skoler var plukket ut som aktuelle for tilsyn. Av disse hadde fem registrert feil årstimetall i GSI, én hadde så lite avvik i forhold til et forventet minimumstimetall at fylkesmannen valgte ikke å gi pålegg, én hadde fått økt timetall etter at GSItallene ble registrert, og én var en fådelte skole med et timetall som fylkesmannen vurderte som forsvarlig. Det ble dermed ikke gitt noen pålegg.

Fylkesmannen i Oppland gjennomførte i 2004 skriftlig tilsyn med gratisprinsippet i alle grunnskolene i Oppland. Alle rådmenn, rektorer og FAU-ledere ble bedt om å svare på spørreskjema om

informasjon og håndtering av gratisprinsippet. Av 26 kommuner var det én kommune som ikke svarte. Fylkesmannen fant å måtte gi 22 kommuner pålegg om å sørge for at gratisprinsippet ble fulgt i skolene.

Klagebehandling

I 2004 var det samlede antall klagesaker innen skolesektoren 85, i 2003 var antallet 88.

I 2003 var det ingen klager vedrørende skoleplassering, mens det i 2004 ble behandlet 8 slike klagesaker.

KLAGER grunnskolen	Medhold	Delvis medhold	Avslag	Opphevet/ avvist	Sum
Skoleplassering			6	2	8
Skoleskyss	4		5	2	11
Spesialundervisning			4	3	7
Spesialped. hjelp			3	2	5
Standpunkt karakterer	8		39		47
Annet				7	7
Sum					85

Det var ingen klagesaker innenfor videregående opplæring i 2004, i 2003 var det 5. Fylkesmannen fikk verken i 2003 eller 2004 klagesaker innenfor voksenopplæring.

Lovlighetskontroll

I 2004 ble det ikke foretatt lovlighetskontroll av kommunale eller fylkeskommunale avgjørelser som er fattet i medhold av opplæringsloven, jf kommuneloven § 59.

Regionalt arbeid med nasjonalt kvalitetsvurderingssystem

Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet skal medvirke til kvalitetsutvikling i skolen og sikre informerte beslutninger i opplæringsystemet. Fylkesmannen har i 2004 bidratt til å få på plass dette systemet i Oppland gjennom sitt arbeid med nasjonale prøver og skoleporten.no. Kvalitetsvurderingssystemet har også blitt fokusert ved at skolebasert vurdering var ett av temaene for fylkesmannens tilsyn med grunnskoleopplæringen i Oppland i 2004.

Nasjonale prøver

I 2004 er det avholdt nasjonale prøver i lesing og matematikk for elever på 4. trinn og i lesing, matematikk og engelsk på 10. trinn i Oppland. Fylkesmannen har i denne forbindelse informert skoleeiere i grunnskolen og ledere i de frittstående skolene om gjennomføring av prøvene gjennom skriftlig materiell, møter og daglig veiledning og oppfølging. I tillegg har fylkesmannen sendt informasjon og hatt møter med fylkeskommunen for å forberede de videregående skolene for nasjonale prøver 2005.

Det gikk svært greit å rekruttere 15 ekspertvurderere til de nasjonale prøvene. Alle ekspertvurdererne har gjennomført opplæring hos fagmiljøene som har utviklet prøvene.

For å sikre en forsvarlig og pålitelig vurdering av elevenes læringsresultater i de nasjonale prøvene har ekspertvurdererne i Oppland gjennomført 14 kurs for til sammen 584 faglærere innenfor de aktuelle fagområdene og trinnene. Videre har ekspertvurdererne gjennomført den eksterne vurderingen av de nasjonale prøvene, veiledet lærere i vurderingsarbeidet og gitt tilbakemelding til fagmiljøene og Utdanningsdirektoratet.

Samtlige skoleeiere på grunnskolenivå og ledere ved de frittstående grunnskolene i Oppland har gjennomført kurs i bruken av det elektroniske

innrapporteringsprogrammet, nasjonaleprøver.no. Skoleeierne har hatt ansvaret for kursing av rektorer i sine kommuner, som igjen har ansvar for opplæring av lærerne ved sin skole.

Fylkesmannen har hatt en aktiv rolle som brukerstøtte for skoleeiere i bruken av innrapporteringsprogrammet, og fylkesmannen har sikret at innrapporteringen er blitt gjennomført.

Skoleporten.no

Fylkesmannen har i 2004 arbeidet mye med Nasjonalt system for kvalitetsvurdering. En av hovedutfordringene har vært piloteringen av skoleporten.no. I nært samarbeid med Læringssenteret har fylkesmannen og Senter for Livslang Læring ved Høgskolen i Lillehammer hatt ansvaret for dette arbeidet i Oppland. Fem kommuner deltok i utprøvingen. Erfaringene og kunnskapen om hvordan skoleeier

Høgskolen i Lillehammer

kan integrere data og informasjon fra skoleporten.no i det lokale vurderings- og utviklingsarbeidet både på kommune- og skolenivå, ble presentert på samlinger nasjonalt og lokalt i Oppland og andre fylker. I etterkant av piloteringen gjennomførte de fem kommunene samlinger med kommuner i egen region. Fylkesmannen mener kommunene i Oppland sto godt rustet ved åpningen av skoleporten.no.

Fylkesmannen har administrert brukertilgang, gitt brukerstøtte og opprettet passord for kommunene. Fylkesmannen har videre koordinert og gitt informasjon om gjennomføringen av Elevinspektørene.

Informasjon og veiledning til lokale skoleeiere og allmennheten

Fylkesmannen har også i 2004 orientert kommuner og fylkeskommune om målene for arbeidet på sektoren i hht. føringer i styringsdokumentene. Dette har skjedd gjennom skriftlig informasjon, rådgiving på telefon og e-post, systematisk bruk av fylkesmannens hjemmeside og ved samlinger for ledere på kommunenivået. I regi av oppvekst- og utdanningsavdelingen er det holdt tre samlinger for skoleansvarlige i kommunene der det særlig har blitt lagt vekt på hovedelementene i reformen Kunnskapsløftet. Fylkesmannen har arrangert fem regionale samlinger for administrativ og politisk ledelse i kommunene. Skoleeierrollen har vært ett av de sentrale tema på tre av disse samlingene. Utdanningsdirektøren har dessuten orientert om forventninger om skoleeierrollen i møte med to kommunestyre.

Kvalitetsutviklingsarbeid og kompetanseutvikling

Kvalitetsutvikling i grunntutdanningen

Den fireårige strategien "Kvalitetsutvikling i grunntutdanning" ble avsluttet i 2003. I 2004 ble satsingen videreført med statlige midler til kompetanseutvikling og utviklingsarbeid i grunntutdanningen for skoleledere og lærere. Fylkesmannen har orientert skoleeierne om mål og forutsetninger for tildeling av midler og godkjent planer som grunnlag for slik tildeling.

Tiltaksplanen "Gi rom for lesing!"

I brev av 09.02.04 fikk Fylkesmannen i Oppland belastningsfullmakt for kap. 226 post 21, "Gi rom for lesing" med et beløp på kr. 640 685,-. Det kom inn 30 søknader om prosjektmidler. Ti prosjekt har fått tildelt midler i 2004, fordelt på to videregående skoler, to grunnskoler og seks kommuneomfattende prosjekt. De ti prosjektene er lokalisert i ti kommuner i fylket. Skolenes arbeid i forhold til skole-/folkebibliotek er sentralt i flere av disse prosjektene. Gutter og lesing er også et tema

Rom for lesing...

som går igjen. Et av prosjektene – i Gjøvik kommune – har et spesielt fokus på mellomtrinnet og på minoritetsspråklige elever. Fylkesmannen har oppfordret de fem kommunene i Nord - Gudbrandsdal som har fått

tildeling, om å se på muligheter for samarbeid og samhandling.

Den 22.11.04 arrangerte fylkesmannen i samarbeid med Utdanningsforbundet i Oppland inspirasjons- og erfaringsdelingsdag med tittelen "Inspirasjon til lesing". Det deltok 185 lærere, skoleledere og bibliotekfolk fra Oppland.

Verdier i skolehverdagen

Fylkesmannen i Oppland fikk etter søknad tildelt kr 150 000,- i stimuleringsstøtte til arbeidet med "Verdier, demokrati og medvirkning". Fylkesmannen har på dette området videreført samarbeidet med Avis i skolen i Oppland og med to videregående – og tre grunnskoler som også deltok i 2003. I tillegg er det igangsatt prosjekter ved ytterligere to grunnskoler, samt at prosjektet "Ung debatt i Valdres" – som er et samarbeid mellom grunnskolenes ungdomstrinn, videregående opplæring og lokalavisa i Valdres – har fått støtte gjennom denne satsingen. Den 18.10.04 ble det arrangert en erfaringspredningsdag på Åretta ungdomsskole i Lillehammer med ca 50 deltakere fra skolene i fylket. Det vil bli utarbeidet egen rapport fra denne satsingen.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

Helt fra starten av Den kulturelle skolesekken har det i Oppland vært et tett samarbeid mellom Oppland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland. Samarbeidet er formalisert gjennom opprettelsen av en regional gruppe som deltar i utviklingen av DKS. Samarbeidet har dreid seg om å utvikle en fireårig handlingsplan for DKS i Oppland.

Det har vært lagt opp til en utstrakt dialog med skoleeiere i hele fylket. Fylkesmannen har vært medarrangør for regionale nettverkssamlinger hvor både kultur og skole har deltatt i diskusjoner rundt hvordan man på en best mulig måte kan tilrettelegge for et bredt og profesjonelt kulturtilbud i skolene.

Den kulturelle skolesekken har vært tema på skoleeiersamlingene som fylkesmannen arrangerer. Fylkesmannen har også bidratt til at det lages en kompetanseutviklingsplan for lærere og kunstnere.

Manifest mot mobbing

Fylkesmannen i Oppland mottok høsten 2004 stafett-pinnen fra Hedmark for å videreføre ”Det store oppdraget” - Manifest mot mobbing. I Oppland er det Øyer ungdomsskole som skal planlegge og gjennomføre en konferanse i samarbeid med Fylkesmannen i Oppland. Det vil skje i april 2005.

Fysisk aktivitet og måltider

Prosjektet ”Fysisk aktivitet og måltider” har vært et samarbeidsprosjekt mellom Helse- og Oppvekst- og utdanningsavdelingene hos Fylkesmannen i Oppland. Fylkesmannen har gjennom skriftlig informasjon gjort satsingen kjent ute i kommunen. Fylkesmannen fikk inn 18 søknader fra forskjellige skoler og innstilte fem skoler som ble tildelt prosjektmidler. Etter dette valgte Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Oppland å innlede et samarbeid i prosjektperioden. 2. og 3. november gjennomførte de to embetene nettverkssamling for skolene som søkte om prosjektmidler. Hensikten med samlingen var å få faglig påfyll, utveksle erfaringer og å gi skolene ideer og tips til hvordan man kan utvikle satsingen på egen skole.

Lærende nettverk

Fylkesmannen i Oppland har etablert satsingen ”Lærende nettverk” under ”Program for digital kompetanse”. Hovedmålsettinger er å etablere flere nettverk som et virkemiddel for å stimulere til kompetanseutvikling og kunnskapsdeling innen IKT. Fylkesmannen har valgt Høgskolen i

Lillehammer til å etablere og gjennomføre satsingen. Høgskolen i Lillehammer har i samarbeid med fylkesmannen laget en plan for nettverksarbeidet. Fylkesmannen har deltatt aktivt i å plukke ut deltakere til prosjektet og tildelt midler til Høgskolen i Lillehammer for planlegging og gjennomføring av nettverkene. I Oppland er det etablert ett nettverk med 11 skoler.

Prosjekt Positivt skolemiljø

Prosjektet ble avsluttet i 2004 med en siste samling for deltakerne i prosjektet.

Søknader om forsøk

Det har ikke kommet søknader om å sette i gang nye forsøk i 2004, men forsøk med muntlig eksamen/avgangsprøve er videreført.

Tilskuddsforvaltning og andre løpende forvaltningsoppgaver

Tilskuddsforvaltning

Arbeidet med tilskuddsordningene har blitt gjennomført etter retningslinjene.

Kap. 221 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Det er to kommuner som ikke har søkt om tilskudd til leirskoleopphold, Gjøvik og Vestre Slidre. Regnskapet viser et merforbruk på kr. 191 992,-. Dette skyldes etterslep fra 2003 kr. 139 230,-, og at tre kommuner fikk utbetalt samme beløp to ganger i desember. Dette beløpet på kr. 87 616,- er krevd tilbakebetalt.

Kap. 221 post 65 Tilskudd til opplæring av språklige minoriteter i grunnskolen

Pga. for liten tildeling i 2003 måtte Gjøvik kommune og Nord-Fron kommune vente på sitt rettmessige tilskudd til opplæring av barn i asylmottak, totalt kr. 596 914,-. Dette etterslepet ble utbetalt i 2004.

Det er et mindreforbruk på denne posten på kr. 546 180,-.

Kap. 0521 post 61 Særtilskudd til norsk-opplæring for voksne innvandrere

Oppland fikk for lite penger på denne posten i 2004. Etterslep fra 2003 til fire kommuner på totalt kr. 1 583 839,- ble utbetalt. Etter tilleggsbevilgning har Ringebu kommune fortsatt til gode kr. 574 624,- for høsten 2004. Dette blir utbetalt etter ny tildeling i 2005.

Rikskonsertene

Det er i løpet av året avviklet 10 rikskonsertturnéer, med til sammen 308 konserter. Konsertene er gjennomført i samsvar med Rikskonsertenes turnéplaner.

Vurdering, resultatoppfølging og rapportering

Skriftlig og muntlig avgangsprøve i grunnskolen

Fylkesmannen videreførte i 2004 alle oppgaver med skriftlig og muntlig avgangsprøve i grunnskolen. Den skriftlige avgangsprøva ble som tidligere år gjennomført i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, bl.a. med felles sensur. Oppland hadde ansvaret for sensur av norsk, og Hedmark hadde ansvaret for engelsk og matematikk.

I Oppland deltok 11 grunnskoler med ungdomstrinn i et forsøk med muntlig avgangsprøve. Dette forsøket ble videreført fra 2003. Rapport fra dette forsøket er oversendt Utdanningsdirektoratet.

Høsten 2004 gjennomførte Fylkesmannen i Oppland den årlige fagdagen der målgruppa er sensorer i norsk, matematikk og engelsk i avgangsprøva.

Sentralt gitt eksamen i videregående opplæring, sensur og klagebehandling

Sentralt gitt skriftlig eksamen ble gjennomført våren og høsten 2004 uten store uhell, men pga mange feil i de sentralt gitte oppgavesettene, ble det til dels mye ekstraarbeid i forbindelse med utsendelse av oppgaver.

Fylkesmannen i Oppland fikk i 2004 ansvaret for klagesensuren i Fellesfag for teknisk fagskole, Kunst og kulturfag og Musikkorientering, alle med sentralt gitt sensur. Det kom inn langt flere klager i Musikkorientering enn antatt på forhånd. Mulige årsaker til dette er drøftet med Utdanningsdirektoratet.

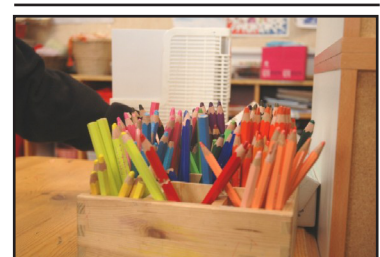
Lokalt gitt eksamen i videregående opplæring

Lokalt gitt eksamen i videregående opplæring ble gjennomført uten fylkesmannens medvirkning, med unntak av innføringen av ny muntlig eksamensform. I samarbeid med fylkeskommunen arrangerte fylkesmannen eksamenskonferanse for de eksamensansvarlige ved de videregående skolene. Der ble den nye ordningen med muntlig eksamen nøye gjennomgått.

Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

Planteam

Fylkesmannen i Oppland har opprettet et tverrfaglig sammensatt planteam internt i egen organisasjon. Teamets rolle er å uttale seg til alle planer etter plan- og bygningsloven. Oppvekst- og utdanningsavdelingen deltar med én representant som bidrar til at barn og unges hensyn blir ivarettatt i planene.

..og fargestifter tel...